

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

Traducerea și permisiunea de republicare au fost oferite sub autoritatea Direcției Generale Agent Guvernamental, Ministerul Justiției al Republicii Moldova (www.agent.gov.md). Permișiunea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

The present text and the authorisation to republish were granted under the authority of the Governmental Agent's General Department from the Ministry of Justice of the Republic of Moldova (www.agent.gov.md). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

La traduction et l'autorisation de republier ont été accordées sous l'autorité de la Direction générale de l'Agent gouvernemental du Ministère de la Justice de la République de Moldova (www.agent.gov.md). L'autorisation de republier cette traduction a été accordée dans le seul but de son inclusion dans la base de données HUDOC de la Cour.

MAREA CAMERĂ

CAUZA MOZER c. REPUBLICII MOLDOVA ȘI RUSIEI

(Cererea nr. 11138/10)

HOTĂRÎRE

STRASBOURG

23 februarie 2016

Această hotărîre este definitivă dar poate fi supusă rectificărilor de ordin editorial.

În cauza Mozer c. Republicii Moldova și Rusiei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului, întrunită în Marea Cameră compusă din:

Guido Raimondi, *Președinte*,
Dean Spielmann,
Işıl Karakaş,
Josep Casadevall,
Luis López Guerra,
Mark Villiger,
Ján Šikuta,
George Nicolaou,
Nebojša Vučinić,
Kristina Pardalos,
Erik Møse,
Paul Lemmens,
Paul Mahoney,
Johannes Silvis,
Ksenija Turković,
Dmitry Dedov, *judcători*,
Mihai Poalelungi, *judcător ad hoc*,

și Søren Prebensen, *Grefier adjunct de Marea Cameră*,

Deliberând în ședințe închise la 4 februarie 2015 și la 07 Decembrie 2015,

Pronunță următoarea hotărîre, care a fost adoptată la cea din urmă dată:

PROCEDURA

1. Cauza a fost inițiată prin cererea (nr. 11138/10) depusă la 24 februarie 2010 contra Republicii Moldova și Federației Ruse la Curte potrivit articolului 34 din Convenția Europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („Convenția”), de către un cetățean al Republicii Moldova, dl Boris Mozer („reclamant”).

2. Reclamantul a fost reprezentat de dl A. Postica, dna D. Străisteanu și Dl P. Postica, avocați care practică în Chișinău. Guvernul Republicii Moldova a fost reprezentat de Agentul său, dl L. Apostol. Guvernul Rusiei a fost reprezentat de dl G. Matyushkin, Reprezentantul Guvernului Rusiei în fața Curții Europene a Drepturilor Omului.

3. Reclamantul a susținut, în special, că el a fost arestat și deținut ilegal. El a pretins cu titlu suplimentar că lui nu i s-a acordat asistența medicală necesară stării sale de sănătate, că el a fost deținut în condiții inumane de detenție și că au fost restricționate vizitele părinților și a preotului său.

4. La 29 martie 2010 Guvernele respondente au fost notificați despre cerere.

5. Dl Valeriu Grițco, judecătorul ales în numele Republicii Moldova, s-a abținut de la judecarea cauzei (Regula 28 din Regulamentul Curții). Respectiv, președintele celei de a Treia Secției a decis să-l numească pe dl Mihai Poalelungi în calitatea de judecător *ad hoc* (Articolul 26 § 4 din Convenție și Regula 29 § 1).

6. La 20 mai 2014 Camera celei de a Treia Secții compusă din Josep Casadevall, Președinte, Ján Šikuta, Luis López Guerra, Kristina Pardalos, Johannes Silvis, Dmitry Dedov, judecători, Mihai Poalelungi, judecător *ad hoc*, și Santiago Quesada, Grefierul Secției, s-a desesizat în favoarea Marii Camere, în absența obiecțiilor din partea părților (Articolul 30 din Convenție și Regula 72).

7. La 04 februarie 2015 au avut loc audierile publice în Palatul Drepturilor Omului, Strasbourg (Regula 59 § 3).

În fața Curții au pledat:

(a) *în numele Guvernului Republicii Moldova*

Dl L. APOSTOL, *Agent,*
Dra I. GHEORGHIȘ,
Dl R. CAȘU, *Asistenți;*

(b) *în numele Guvernului Federației Ruse*

Dl G. MATYUSHKIN, Reprezentantul Guvernului Rusiei în fața Curții
Europene a Drepturilor Omului, *Agent,*
Dl N. MIKHAYLOV,
Dna O. OCHERETYANAYA,
Dl D. GURIN, *Asistenți;*

(c) *în numele reclamantului*

Dl A. POSTICA,
Dl P. POSTICA, *Avocați,*
Dna N. HRIPLIVII,
Dl V. VIERU,
Dl A. ZUBCO ,
Dna O. MANOLE, *Asistenți.*

Curtea a ascultat pledoariile din partea dlui Apostol, dlui Matyushkin, dnei Hriplivii și dlui Postica și de asemenea răspunsurile din partea dlui Apostol, dlui Matyushkin și dlui Postica la întrebările formulate de judecători.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAZULUI

8. Reclamantul este cetățean a Republicii Moldova de origine etnică minoritară germană. El s-a născut în 1978 și a locuit în Tiraspol pînă în 2010. Din 2011 el este solicitantul de azil în Elveția.

9. Guvernul Moldovei a susținut că, în pofida tuturor eforturilor sale, nu a reușit să verifice majoritatea faptelor prezentei cauze din cauza lipsei unei cooperări din partea autorităților auto-proclamatei ”Republicii Moldovenești Nistrene” (în continuare “RMN”). Astfel, Guvernul Moldovei a procedat, în linii mari, la examinarea faptelor astfel cum acestea au fost prezentate de reclamant.

10. Guvernul Rus nu a prezentat informații cu privire circumstanțele de fapt ale prezentei cauze.

11. Circumstanțele de fapt ale cauzei, astfel cum au fost prezentate de reclamant și astfel cum pot fi deduse din materialele dosarului, sunt descrise în cele ce urmează.

12. Contextul cauzei, inclusiv conflictul armat transnistrean din 1991-1992 și evenimentele care l-au urmat au fost descrise în *Ilașcu și alții c. Moldovei și Rusiei* ([MC], nr. 48787/99, §§ 28-185, ECHR 2004-VII) și în *Catan și alții c. Republicii Moldova și Rusiei* ([MC], nr., nr. 43370/04, 8252/05 și 18454/06, §§ 8-42, ECHR 2012).

A. Arestul, detenția și eliberarea reclamantului

13. La 24 noiembrie 2008 a fost reținut fiind suspectat de fraudarea companiei unde el a activat și a unei alte companii care aparține aceluiași grup. Companiile inițial au pretins un prejudiciu de 40 000 Dolari SUA (în continuare ”USD”) și ulterior sporindu-și pretențiile la 85 000 USD. Reclamantului i s-a cerut să-și recunoască vinovăția în comiterea infracțiunii, pe care, după cum susține, el nu a comis-o. El a semnat diferite autodenunțări, sub pretinsa presiune și amenințări împotriva lui și a rudelor sale. El a susținut că inițial, înainte de a fi transmis autorităților de investigare, el a fost reținut de personalul serviciului de securitate internă a companiei și amenințat să-și recunoască vinovăția.

14. La 26 noiembrie 2008 “judecătoria din Tiraspol” a dispus detenția reclamantului pentru o perioadă nedeterminată.

15. La 5 decembrie 2008 “curtea supremă a RMN” a respins ca nefondat apelul formulat de avocatul reclamantului. Nici avocatul nici reclamantul nu au fost prezenți la ședință.

16. La 20 martie 2009 “judecătoria din Tiraspol” a prelungit detenția reclamantului pentru cinci luni de zile calculînd de la data reținerii sale.

17. La 21 mai 2009 “judecătoria din Tiraspol” a prelungit detenția reclamantului pentru 8 luni de zile, calculînd de la data reținerii sale. Această decizie a fost menținută de “curtea supremă a RMN” la 29 mai 2009. Nici avocatul nici reclamantul nu au fost prezenți la ședință.

18. La 22 iulie 2009 “judecătoria din Tiraspol” a prelungit detenția reclamantului pînă la 24 septembrie 2009.

19. La 22 septembrie 2009 “judecătoria din Tiraspol” a prelungit detenția reclamantului pînă la 24 Noiembrie 2009. Această decizie a fost menținută de “curtea supremă a RMN” la 2 octombrie 2009. Avocatul reclamantului a fost prezent la ședință.

20. La 4 noiembrie 2009 cauza penală a reclamantului a fost trimisă în instanță spre judecare în fond.

21. La 21 aprilie 2010 detenția reclamantului a fost din nou prelungită pînă la 04 august 2010.

22. La 1 iulie 2010 “judecătoria din Tiraspol” a recunoscut reclamantul vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de articolul 158-1 a “codului penal RMN” de fraudarea a două companii și l-a condamnat la șapte ani închisoare cu suspendarea executării pedepsei pentru cinci ani de zile. S-a ordonat confiscarea banilor din conturile bancare a prietenei sale și a automobilului său personal, în suma totală de 16 000 USD, și suplimentar lui i s-a ordonat să restituie companiilor circa 26 400 USD. Reclamantul a fost eliberat sub obligația de nepărsire a localității. Sentința nu a fost contestată cu apel. Potrivit reclamantului, pentru a acoperi prejudiciul pretins, părinții săi au vîndut apartamentul lui și au achitat companiilor 40 000 USD.

23. La o dată nespecificată, imediat după 1 iulie 2010 reclamantul s-a deplasat spre Chișinău, sub pretextul tratamentului medical. În anul 2011 el a ajuns în Elveția.

24. La 25 ianuarie 2013 “judecătoria din Tiraspol” a modificat sentința în virtutea unor modificări în ”codul penal RMN” care au prevăzut o pedeapsă mai blîndă pentru infracțiune pentru care reclamantul a fost condamnat. Astfel, el a fost condamnat la șase ani și șase luni închisoare, cu suspendarea executării pedepsei pentru cinci ani de zile.

25. Printr-o decizie definitivă din 15 februarie 2013 aceeași instanță a schimbat măsura suspendării executării sentinței din cauza omisiunii reclamantului de a apărea în fața serviciului probațiunii și a ordonat ca sentința să fie executată necondiționat.

26. Ca urmare a demersului avocatului reclamantului din 12 Octombrie 2012, la 22 Ianuarie 2013 Curtea Supremă de Justiție a Republicii Moldova a casat sentința “judecătoriei din Tiraspol” din 1 iulie 2010. Referindu-se la prevederile articolelor 114 și 115 din Constituție și capitolul 1 din Legea cu privire la statutul judecătorului (a se vedea paragrafele 69 și 70 mai jos), instanța supremă a recunoscut că judecătoriile instituite în “RMN” the court found that the courts established in the “RTM” nu au fost formate potrivit

legislației Republicii Moldova și respectiv nu pot legal să-l condamne pe reclamant. Instanța supremă a ordonat ca materialele cauzei penale să fie expediate procurorului pentru urmărirea penală a persoanelor responsabile pentru detenția reclamantului și să constate dacă reclamantul ar fi încălcat drepturi ale altor persoane.

27. La 31 mai 2013 Procuratura Generală a Republicii Moldova a informat avocatul reclamantului că a fost inițiată urmărirea penală cu privire la detenția ilegală a reclamantului. În cadrul urmăririi penale ”toate măsurile procedurale și de urmărire penală posibile au fost planificate și efectuate”. O altă evoluție nu s-a reușit să fie obținută din cauza imposibilității efectuării măsurilor procesuale pe teritoriu auto-proclamatei ”RTM”.

B. Condițiile de detenție și tratamentul medical a reclamantului

28. Starea de sănătate a reclamantului (el fiind bolnav de astm bronhic din copilărie) s-a înrăutățit în detenție și el a suferit câteva obstrucții. El deseori a fost mutat dintr-un loc de detenție temporară (IDP) în altul (cum ar fi IDP din edificiul ”miliției din Tiraspol” și IDP din Slobozia, la fel cum și în colonia nr. 3 din Tiraspol și IDP din Hlinaia), toate având condiții inadecvate de detenție.

29. Reclamantul a descris condițiile detenției în edificiul ”miliției din Tiraspol” după cum urmează. În cameră a fost o umiditate extremă, nici o ventilare și lipsa accesului la lumina naturală a zilei (din cauza că camerele de detenție erau plasate în subsolul edificiului), iar ferestrele au fost acoperite cu gratii din metal cu găuri mici. Camera a fost suprapopulată (el a fost deținut într-o cameră cu 15 m² împreună cu alți douăzeci de persoane). Toți deținuții trebuiau să se rînduiască pentru a dormi pe un singură platforma din lemn, fără așternut. Reclamantul i se permitea cincisprezece minute de plimbări zilnice, iar restul timpului el petrecea în cameră. Mulți din deținuți fumau în cameră, fapt care a contribuit la obstrucții. Autocamionul din metal în care el a fost transportat a fost înădușitor, și el a fost plasat în cameră fără toaletă pentru ore în șir (așteptînd să fie audiat de anchetator) unde el a avut mai multe obstrucții. Hainele puteau fi spălate doar în cameră, unde ele și se uscau. Mîncarea era insuficientă și neconsumabilă. Camera era infectată de paraziți. Produse igienice nu erau asigurate, în afară de cele aduse de rudele deținuților. Pe parcursul a cîtorva luni reclamantul a fost deținut într-o cameră care a devenit insuportabilă pe timp de vară, astfel determinîndu-l să sufere și mai mult de obstrucții astmatice.

30. Reclamantul a descris în aceeași manieră condițiile de detenție în izolatorul din Slobozia, unde lui i-au lipsit oricare din produse igienice, el a fost transportat într-un autocamion aglomerat și neventilat, bazîndu-se în exclusivitate pe ajutorul părinților săi cu privire la aprovizionarea cu medicamente.

31. În ce privește colonia nr. 3 din Tiraspol, reclamantul a subliniat repetat asupra insuficienței tratamentului medical, suprapopulării (cu o oră de plimbări pe zi, restul timpului fiind petrecut în cameră) și lipsei ventilării agravată de fumatul intens din partea co-deținuților. Mîncarea era necomestibilă, cu viermi și mușegai. Pe timp de iarnă încălzirea era pornită doar pentru cîteva ore pe zi, iar în ce privește edificiul miliției din Tiraspol, dușul a fost permis numai o dată pe săptămîină (toți deținuții în cameră aveau în total circa douăzeci de minute în ansamblu pentru a lua un duș cu apă rece).

32. În izolatorul din Hlinaia reclamantul a fost din nou plasat într-o cameră supraaglomerată și realmente nu a primit nicio asistență medicală.

33. Pe parcursul detenției sale reclamantul deseori s-a plîns despre starea lui de sănătate și lipsa asistenței medicale. Părinții lui, cu mai multe ocazii au cerut ca fiul lor să fie consultat de un specialist-pulmonolog. La 12 martie 2009 el finalmente a fost examinat și supus la mai multe teste medicale. El a fost diagnosticat cu astm bronhic acut și i s-a prescris un tratament.

34. În mai 2009 reclamantul a fost transferat la Centru de Asistență Medicală și Reabilitare Socială a ”Ministerului Justiției RMN” (în continuare ”Centru”). Medicii centrului au confirmat diagnoza anterioară și faptul că el frecvent suferă de obstrucții astmatice și are cel de al doilea și al treilea grad de insuficiență respiratorie, și starea lui de sănătate a fost în continuă degradare. La 07 mai 2009 Centru a informat rudele reclamantului că nu are angajați nici specialiști-pulmonologi nici nu are echipamentul de laborator necesar pentru a trata reclamantul într-un mod corespunzător. Medicii au adăugat că el urma să fie transferat la secția de pulmonologie a Spitalului Republican Clinic, dar nici aceasta nu era posibil din cauza insuficienței de personal medical și nimeni nu putea să-l supravegheze.

35. La o dată nespecificată în anul 2009, mama reclamantului a cerut transferul lui la un specialist din spital, deoarece ”ministerul de interne a RMN” a inclus astm bronhic în lista bolilor care admit transferul într-un spital. În răspunsul său din 01 iunie 2009 ”ministerul de interne a RMN” a informat că doar persoanele condamnate pot fi transferate pe aceste temeieri.

36. La 12 Septembrie 2009 Centrul a informat părinții reclamantului că din mai 2009 fiul lor a fost tratat în staționar dar starea lui medicală a continuat să se agraveze fără ameliorare vizibilă.

37. La 15 februarie 2010 o comisie medicală compusă din patru medici-șefi ”RMT” a constatat următoarele:

”În pofida tratamentului repetat, disfuncția respiratorie continuă să se agraveze și tratamentul nu are nici un efect sesizabil. Se observă o continuă tendință de degradare a sănătății cu amplificarea frecvenței de obstrucții astmatice și a unei dificultăți de a le opri.”

Suplimentar la diagnoza inițială de astm bronhic și insuficiență respiratorie, comisia a găsit că reclamantul are cel de al doilea grad de encefalopatie post-traumatică. Comisia a concluzionat că:

“ Vitalitatea/prognozele (...pentru reclamant...) nu sunt favorabile. Detenția lui continuă în astfel de condiții (...de detenție în izolatoare...) pare să fie problematică datorită lipsei de echipament de laborator și a personalului medical calificat (...în Centru...) pentru asigurarea unui tratament medical necesar și pentru supraveghere medicală corespunzătoare.”

38. Împotriva constatărilor comisiei medicale, reclamantul a fost transferat în aceeași zi la IDP din Hlinaia, care, potrivit susținerilor reclamantului necontrazise de către Guvernele-respondente, a fost deloc echipat comparativ cu Centru. La 16 februarie 2010 mamei reclamantului i s-a permis să-l viziteze. El i-a povestit despre condițiile proaste de detenție (lipsa ventilării, fumatul intens de deținuți, suprapopularea) spunându-i că el a avut deja două obstrucții astmatice în acea zi. Personalul penitenciarului ia spus mamei reclamantului că ea trebuie să-i aducă medicamente necesare, deoarece penitenciarul nu dispunea de ele.

39. La 18 februarie 2010 mama reclamantului a cerut ”președintelui RTM” transferul de urgență a fiului său la un spital specializat și eliberarea lui din detenție pentru a beneficia de tratamentul necesar. La 20 februarie 2010 ea a primit un răspuns în care se spunea că plîngerea sa nu reflectă nici o încălcare a legii.

40. La o dată nespecificată, după 18 februarie 2010, reclamantul a fost transferat la Penitenciarul nr. 1 din Tiraspol. La 17 martie 2010 el din nou a fost plasat în Centru pentru tratament în condiții de staționar.

41. Într-o scrisoare adresată avocatului reclamantului datată cu 11 iunie 2010, directorul Centrului a notat că suplimentar la diagnoza principală a reclamantului în a avea astm bronhic, s-a găsit de asemenea și insuficiență respiratorie, semne de leziuni ale capului cu arii localizate de vătămări ale crierului, primele indici ale hipertoniiei, o alergie în plămîni care făcea și mai dificil tratamentul obstrucțiilor astmatice, encefalopatie post-traumatică, hipertensiune arterială, toxoplasmoză, giardiază (paraziți), gastrită cronică, pancreatită și pielonefrită. Evoluția lui nu era pozitivă.

42. Într-un număr de replici la plîngerile părinților reclamantului, autoritățile “RMN” au informat că reclamantul a fost permanent supravegheat de diferiți medici. După transferul lui din Centru spre IDP di Hlinaia, la 15 februarie 2010, starea lui de sănătate s-a înrăutățit și la 17 martie 2010 el imediat a fost transferat în Centru pentru tratament.

43. Potrivit reclamantului, starea lui de sănătate s-a îmbunătățit după eliberarea lui și ca rezultat al tratamentului medical în Chișinău. Oricum, deoarece el se temea de re-arestarea sa de către ”miliția RMN”, el a fugit în Elveția și a aplicat pentru azil (a se vedea paragraful 23 mai sus).

C. Întrevederile reclamantului cu părinții săi și pastorul său

44. Din noiembrie 2008 și pînă mai 2009 reclamantului i s-a interzis să-și vadă părinții în pofida cererilor sale repetate (de exemplu la cele din 5 martie și 13, 16 și 30 aprilie 2009). Prima întrevedere autorizată a avut loc după șase luni de zile după reținerea reclamantului, la 04 mai 2009. LA 09 decembrie 2009 un judecător de la “judecătoria din Tiraspol” a refuzat în autorizarea întrevederilor suplimentare deoarece examinarea cauzei continua. În satisfacerea unei alte cereri de întrevedere s-a refuzat la 15 februarie 2010. La 16 februarie 2010 o întrevedere a fost autorizată, dar reclamantul și mama lui au fost nevoiți să vorbească în prezența gardianului din penitenciar. Lor nu li s-a permis să discute în limba sa natală (germană) fiind obligați să vorbească în rusă or, în caz contrar, gardianul ar fi întrerupt întrevederea.

45. În iunie și septembrie 2009 pastorul Per Bergene Holm din Norvegia a încercat să facă o vizită reclamantului la cererea ultimului pentru ai oferi serviciu religios, inclusiv ”ascultarea spovedaniei și împărtășanie”. Pastorului i s-a interzis accesul la reclamant, fapt care a fost confirmat printr-o scrisoare adresată Curții din 29 septembrie 2010. La 30 septembrie 2009 un ”consilier al președintelui RMN” a recunoscut că nu a existat nici un motiv de a interzice accesul pastorului și precum că o astfel de interdicție este incompatibilă cu ”legile și constituția RMN”. Pastorului în final i s-a permis să viziteze reclamantul la 01 februarie 2010. După cum a declarat reclamantul nefiind înfirmat de Guvernele respondente, un gardian a rămas în cameră pe întreaga durată a întrevederii cu pastorul.

D. Plîngeri la diferite autorități

46. Părinții reclamantului au formulat mai multe plîngeri la autoritățile Moldovei și la ambasada Rusiei cu privire la situația fiului lor.

47. La 12 octombrie 2009 Centru pentru Drepturilor Omului din Republica Moldova (oficiul Avocatului Poporului) a răspuns că ei nu au nici o posibilitate să monitorizeze situația reclamantului.

48. La 3 noiembrie 2009 Procuratura Generală a Republicii Moldova a informat că nu poate interveni din cauza situației politice instaurate în regiunea transnistreană începînd cu 1992. Procuratura la fel s-a referit la rezervele Moldovei cu privire la imposibilitatea asigurării respectării Convenției în regiunile estice ale republicii.

49. O plîngere formulată la o dată nespecificată față de ambasada Rusiei în Moldova a fost retransmisă în atenția ”procuraturii RMN”. Aceasta din urmă a răspuns la 01 februarie 2010, notînd că cauza reclamantului era pe rolul ”instanțelor RMN” care erau singure competente de a soluționa orice plîngere după ce cauza a fost transmisă spre examinare judiciară. La 10

februarie 2010 ambasada Rusiei a retransmis acest răspuns mamei reclamantului.

50. Reclamantul, de asemenea, s-a plîns și Comisiei Unificate de Control (în continuare "CUC"), o entitate pacificatoare care operează în zona demilitarizată la frontiera între Moldova și regiunea transnistreană, cunoscută sub denumirea "zona de securitate". Pentru detalii a se vedea *Ilașcu și alții c. Moldovei și Rusiei* (citată mai sus, § 90). Nu este clar dacă el ar fi obținut un răspuns.

51. După comunicarea prezentei cereri în atenția Guvernelor respondente, Vice-Prim ministru a Republicii Moldova la 09 martie 2010 a formulat o serie de demersuri în adresa ambasadelor Rusiei, Ucrainei și a SUA în Moldova, precum și în adresa reprezentanților Consiliului Europei, Uniunii Europene și Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE), solicitîndu-le implicarea în asigurarea respectării drepturilor reclamantului.

52. La 16 iulie 2010 reclamantul a cerut Procuraturii Generale să-i ofere lui și părinților săi protecție, din momentul în care "miliția RMN" l-a căutat în casa sa în Tiraspol, atunci cînd el se afla în spital în Chișinău. În aceeași zi reclamantul a fost oficial recunoscut ca parte vătămată. Totuși, la 19 iulie 2010 Procuratura Bender ia refuzat în acordarea protecției deoarece nu s-a constatat riscuri pentru viața ori integritatea sa fizică.

53. La 6 august 2010, judecătorul de instrucție din judecătoria Bender din Moldova a anulat ordonanța din 19 iulie 2010 pe motivul că reclamantul a fost ilegal arestat și condamnat și expropriat de proprietatea sa. Judecătorul a ordonat Procuraturii Bender să asigure protecția reclamantului și a familiei sale. Părțile nu au informat Curtea cu privire la evoluțiile în această privință.

E. Informația cu privire la pretinsa susținere a "RMN" din partea Rusiei

54. Reclamantul a prezentat extrasele din diferite surse mass-media din "RTM". Potrivit unui articol din 13 Aprilie 2007 de Regnum, una din agenții dominante pe piața media de noutăți online la timpul relevant, ambasadorul Rusiei în Moldova a declarat în Tiraspol cu zi mai înainte că Rusia va continua suportul "RTM" și niciodată nu va ceda interesele sale din regiune. Diplomatul a adăugat că "Rusia a fost aici de mai mult de un secol. Străbunii noștri sunt îngropați aici. O bună parte a istoriei noastre este situată aici".

55. La 20 aprilie 2007 aceeași agenție media a făcut publică decizia Ministerului Finanțelor a Rusiei cu privire la acordarea în beneficiul "RMN" a unui ajutor nerambursabil în valoare de 50 milioane de dolari SUA, precum și a unui credit de 150 milioane dolari SUA asigurat prin bunuri din "RMN".

56. Într-un alt articol din 23 Noiembrie 2006, agenția Regnum a raportat despre declarația ”președintelui RMN” că fiecare ”minister a RMN” lucrează asupra armonizării legislației ”RMN” cu cea a Rusiei, și un grup de reprezentanți a ”ministerelor RMN” se vor deplasa în Moscova în zilele care urmează să discute această inițiativă.

57. Potrivit Guvernului Moldovei, ”ultima retragere nesemnificativă” a armamentului din ”RMN” din partea Rusiei a avut loc la 25 martie 2004. Un stoc de aproximativ 20 de toane de stoc de muniții și echipament militar se prezumptiv se află pe teritoriul controlat de ”RMN”. La 26 ianuarie 2011 oficialii din partea Rusiei și a Ucrainei au vizitat depozitul de armament din Colbasna (*Колбасна*), atunci când reprezentanții Moldovei nu au fost nici informați nici invitați să participe la această vizită.

58. În februarie 2011 ambasadorul Rusiei în Moldova a declarat în public, printre altele, că din 2003, când Moldova a refuzat semnarea acordului de reglementare cu ”RMN” (așa numit Memorandumul Kozak, 2003), Rusia nu a mai reușit să-și retragă armamentul din regiune datorită rezistenței din partea ”RMN”.

59. Potrivit Guvernului Moldovei, aeroportul din Tiraspol care a fost oficial închis de autoritățile rusești la 01 Decembrie 2005, continue să servească elicopterele și avioanele, militare și civile, ”RMN”. Avioanele și elicopterele militare ale Rusiei rămân a fi parcate acolo. Între 2004 și 2009 aproape optzeci de zboruri de pe acest aeroport, neautorizate de autoritățile Moldovei, au fost înregistrate, unele din care se orientau spre Rusia.

60. Potrivit Guvernului Moldovei, în 2011 ”RMN” a recepționat în total circa 20,64 milioane de dolari SUA ca ajutor din partea Rusiei, în modalitatea fie prin radierea datoriilor pentru consumul de gaz sau în forma de credite nerambursabile. Pe parcursul anului 2010 ”RMN” a consumat gaz natural provenit din Rusia în valoare totală de 505 milioane dolari SUA. Companiei rusești Gazprom i s-a achitat doar 20 milioane dolari SUA, circa 4% din acest preț. În același timp, în 2010 populația locală a plătit în beneficiul ”autorităților RMN” circa 163 milioane de dolari SUA pentru consumul de gaz, suma care a rămas la dispoziția exclusivă a ”RMN”.

II. RAPOARTE RELEVANTE A ORGANIZAȚIILOR INTER-GUVERNAMENTALE ȘI NON-GUVERNAMENTALE

A. Organizația Națiunilor Unite

61. Extrase relevante a Raportului Raportorului Special cu privire la tortură și alte tratamente inumane ori degradante sau pedepse, Manfred Nowak, cu privire la vizita în Republica Moldova în perioada de la 4 pînă la 11 iulie 2008 (Consiliul Națiunilor Unite cu privire la Drepturile Omului, documentul A/HRC/10/44/Add.3, 12 februarie 2009), notează următoarele:

“Regiunea transnistreană a Republicii Moldova

...

29. Raportorul Special a recepționat informații că în regiunea transnistreană a Republicii Moldova transferurile de prizonieri sunt efectuate de către poliție. Prizonierii sunt plasați unul peste altul într-o camionetă de metal numai cu o singură fereastră mică. Pe timp de vară căldură în vagon devine insuportabilă după câteva minute, dar ei trebuie să stea în interiorul camionetei ore în șir. Deținuții nu sunt sortați pe diferite categorii în timpul acestor transportări (adulți, minori, bolnavi, inclusiv și cei cu tuberculoze deschise), fapt care expune toți deținuții la riscul contaminării cu boli.

...

45. Potrivit declarațiilor a mai multor interlocutori, inclusiv deținuți, s-au înregistrat progrese la îmbunătățirea condițiilor în sistemul penitenciar, de exemplu funcționează încălzirea, s-a îmbunătățit calitatea produselor alimentare, în penitenciare a început tratamentul HIV din septembrie 2007. Cu toate acestea, plîngerile privind calitatea proastă și, uneori, lipsa de alimente, au fost obișnuite. Raportorul Special a recepționat, de asemenea, declarații că programele internaționale de mai multe ori nu se extind în regiunea transnistreană a Republicii Moldova, ceea ce înseamnă mai puțină susținere în ceea ce privește asistența medicală și, în special, problemele tratamentului tuberculozei, înțesiv și un procent mai mare de persoane bolnave cu tuberculoză și HIV.

46. Raportorul Special este îngrijorat de faptul că mai multe încălcări ale drepturilor omului decurg din legislația în vigoare, care, de exemplu, impune o detenție solitară a persoanelor condamnate la pedeapsa capitală și la închisoare pe viață și care prescrie restricții drastice privind contactele cu lumea exterioară.

47. Condițiile în custodia miliției din Tiraspol au fost în mod evident incompatibile cu standardelor internaționale minime. Raportorul Special consideră că detenția în celule supra-aglomerate cu puține facilități de dormit, aproape fără nici o sursă de lumină naturală și ventilație, 24 de ore la o lumină artificială, acces limitat la hrană și facilități sanitare foarte proaste, evoluează într-un tratament inuman.”

62. Potrivit extraselor relevante a [Raportului privind Drepturile Omului în Regiunea Transnistreană a Republicii Moldova \(de Thomas Hammarberg Expert Superior a Națiunilor Unite, 14 februarie 2013\)](#):

p. 4 “... autoritățile *de facto* s-au angajat unilateral, de asemenea, să respecte unele dintre tratatele internaționale importante, inclusiv cele două Convenții ONU privind drepturile omului, Convenția Europeană a Drepturilor Omului și Convenția cu privire la Drepturile Copilului.”

p. 17 “ Schimbările cu privire la rolul procurorului și crearea Comitetului de anchetă ar avea un impact și asupra funcționării sistemului judiciar. În cazul în care acestea ar fi în mod corect implementate, ar fi clar că procurorul nu ar avea un rol de supraveghere sau de control în ceea ce privește funcționarea instanțelor.”

p. 18 “ Expertul s-a confruntat cu plîngeri numeroase și destul de consistente privind funcționarea sistemului judecătoresc. Se vorbea despre faptul că acuzațiile într-o serie de cazuri au fost "fabricate"; că s-a recurs la proceduri pentru a intimida persoanele; că avocații apărării au fost pasivi, că oamenii cu bani sau contacte au beneficiat de "ajutor de sus" în comparație cu oamenii obișnuiți și că martorii și-au schimbat

mărturiile din cauza amenințărilor sau după ce au fost mituiți - și că astfel de tendințe au sabotat procesele.

Este foarte dificil pentru un străin să evalueze baza pentru astfel de acuzații, dar o serie de factori l-au făcut pe expert reticent în a le ignora. Ele erau uimitor de frecvente, la acestea făcându-se aluzii chiar de cîțiva dintre actorii de înalt nivel din cadrul sistemului.”

pp. 19-20 “Comentarii

Construirea unui sistem judiciar competent, ne-corupt și independent este o provocare uriașă în orice sistem. Cu toate acestea, este un drept indispensabil al omului de a avea acces la instanțe independente și imparțiale.

Constituția transnistreană prevede că judecătorii nu pot fi membri ai partidelor politice sau să ia parte la activități

politice. Este la fel de important ca sistemul judiciar să evite relațiile strînse cu companiile mari sau alte interese partizane organizate.

Procedurile de recrutare a judecătorilor trebuie să fie imparțiale și să recompenseze competențele profesionale și standardele morale înalte. Comportamentul corupt și alte încălcări ale încrederii ar trebui să fie investigate și

pedepsite printr-un mecanism disciplinar credibil și competent. Un nivel salarial rezonabil va contracara, de asemenea, tentațiile de luare de mită.

Judecătorul are un rol esențial în protejarea principiului "egalității armelor". Expertul a examinat plîngeri potrivit cărora, în general, apărarea este dezavantajată în raport cu urmărirea penală. Aceste percepții subminează credibilitatea sistemului și a sentimentului de justiție, per total.

Prestigiul judecătorilor în societate va depinde, desigur, în mare măsură, de competența lor, de cunoașterea de către ei a legilor și a jurisprudenței, precum și de familiarizarea lor cu problemele existente în societate.

Actualizarea formării profesionale este o modalitate de a satisface această necesitate.

Formarea specială este necesară pentru judecătorii care sunt implicați în probleme ce țin de justiția juvenilă.

Organizația Națiunilor Unite a adoptat un set de principii de bază privind independența justiției care au fost unanim aprobate de Adunarea Generală în 1995. Aceste principii, reprezentînd opiniile universal acceptate în acest domeniu de către statele membre ale ONU, stabilesc parametrii pentru asigurarea independenței și imparțialității judecătorilor, condiții de exploatare și de posesiune, libertatea de expresie și de asociere, precum și modalitățile de calificare, selecție și training. OHCHR și Asociația Internațională a Barourilor au elaborat în comun materiale de îndrumare detaliate cu privire la drepturile omului în administrarea justiției, care ar putea fi, de asemenea, utilizate pentru formarea profesioniștilor din domeniul juridic care lucrează în regiunea transnistreană.

Expertul consideră că trebuie să fie realizată o evaluare privind situația actuală a minorilor aflați în detenție, care să includă, printre altele, perioada lor de ședere, mediul lor individual, precum și eforturile întreprinse pentru a-i asista să se reintegreze în societate.

Un asemenea studiu ar putea servi ca bază pentru o revizuire a întregii abordări a criminalității juvenile. Expertul consideră că există o nevoie acută de a dezvolta programe de prevenire și alternative pentru pedeapsă instituțională.”

p. 20 “ Expertul a fost informat că, începînd cu 1 octombrie, în aceste instituții erau plasați 2.858 de deținuți, dintre care 2.224 au fost condamnați și 634 se aflau în arest preventiv. Acest lucru înseamnă că există aproximativ 500 de deținuți per fiecare 100.000 de persoane, una dintre cele mai mari cifre din Europa.

Numărul lor a scăzut în cursul anului 2012 de la un nivel chiar mai mare, ca urmare a eliberărilor prin reducerea pedepselor și a grațierilor acordate unui număr considerabil de prizonieri.

În plus, Codul de procedură penală a fost modificat în toamnă pentru a reduce numărul de persoane ținute în arest preventiv în timpul investigațiilor. Un alt amendament a dus la apariția de alternative pentru pedeapsa cu închisoarea, cum ar fi amenzile sau munca de corecție controlată în folosul comunității, pentru crimele mai puțin grave.”

p. 20 “ Detenția preventivă

Cînd expertul a vizitat izolatorul din penitenciarul nr. 3 din Tiraspol, acolo erau plasați 344 de deținuți.

Unii dintre aceștia erau anchetați, înainte de a se ajunge în instanță; alții erau deja acuzați și au fost în instanță în calitate de inculpați la procedurile judiciare; și alții, iarăși, au contestat o sentință de primă instanță cu apel.

Niciuna dintre aceste trei categorii nu aveau dreptul necondiționat de a primi vizitatori. Motivul invocat era că vizitele ar putea deranja investigațiile. Cu toate acestea, rudele pot primi, la cerere, permisiune de la anchetator sau judecător să efectueze o vizită, deși nu în privat.

...

Expertul a vorbit cu deținuții care au petrecut în arest preventiv mai mult de 18 luni. O femeie care a contestat o sentință a primei instanțe a fost deținută timp de patru ani. Cei doi copii mici ai ei au fost luați într-o casă de copii, iar ea nu a putut să îi vadă pe durata întregii perioade de detenție.

Expertului i s-a spus că perioada totală de detenție înainte și pe durata unui proces ar putea fi de șapte ani.”

pp. 21-22 “ Instituțiile penitenciare din Tiraspol și Glinnoe

Expertul a vizitat colonia din Tiraspol (închisoarea nr. 2) în luna mai și pe cea din Glinnoe (închisoare nr.1) în luna septembrie. Prima avea la acel moment 1.187 deținuți, dintre care 170 cu regim special strict. Sentința medie era de 13 ani, i s-a spus expertului. Sentințele de 22-25 sunt executate pentru omor, infracțiuni repetate și infracțiuni de trafic de ființe umane.

În Glinnoe, expertului i s-a spus că erau 693 de deținuți; numărul lor a scăzut ca urmare a revizuirii recente a Codului Penal. Expertului i s-a spus că sentința medie era de 5 ani, deși mulți deținuți aveau sentințe care variau între 10 și 15 ani.

...

Posibilitatea vizitelor efectuate de către rude era limitată. În penitenciarul nr. 2 din Tiraspol, regula de bază era că vizitele sunt permise de patru ori pe an, două mai scurte și două mai lungi. Apelurile telefonice erau permise timp de 15 minute o dată pe lună - cu supraveghere, cu excepția discuțiilor cu avocatul.

Atît numărul vizitelor cît și cel al apelurilor telefonice puteau fi reduse ca o metodă de sancțiune disciplinară. Astfel de măsuri au fost luate împotriva infracțiunilor cum

ar fi posesia de alcool sau de telefon mobil. Măsurile disciplinare puteau include, de asemenea, izolarea pentru o perioadă de pînă la 15 zile.”

pp. 22-23 “ Situația privind sănătatea în închisori

Serviciile de sănătate din instituțiile penitenciare se află, de asemenea, sub autoritatea Ministerului Justiției transnistrean, medicii și asistentele medicale din instituțiile respective fiind considerate ca parte a personalului închisorii. Resursele sunt limitate și expertul a constatat că starea de sănătate, în special în închisoarea Glinnoe, este îngrijorătoare, iar serviciile de îngrijire nu corespund standardelor. Există o comunicare limitată cu sistemul civil de sănătate, lucru care duce la o acoperire redusă în ceea ce privește testarea și tratamentul.

...

Puținele resurse umane și capacitățile limitate de personal medical care există creează obstacole pentru accesul la servicii medicale de calitate în penitenciare. Nivelul de îngrijire a sănătății în închisoarea Glinnoe i s-a părut expertului unul foarte scăzut din toate punctele de vedere, inclusiv cu privire la ținerea evidențelor și măsurile preventive, cum ar fi controlul dietei. Acolo, existau plîngeri cu privire la produsele alimentare de proastă calitate, în special că ele sunt amare.”

B. Comitetul European pentru prevenirea torturii și a tratamentului inuman sau degradant sau a pedepselor (CPT)

63. În raportul său cu privire la vizita în Moldova între 21 și 27 iulie 2010 ([CPT/Inf \(2011\) 8](#)) CPT a statuat că urmare a refuzului ”autorităților RMN” de a permite membrilor Comitetului de a avea discuții în privat cu deținuții, CPT a decis să-și anuleze vizita deoarece astfel de interdicții sunt contrare naturii fundamentale a mecanismului de prevenție încorporat în mandatul său.

64. Extrase relevante a raportului CPT cu privire la vizita între 27 și 20 noiembrie 2000 (CPT/Inf (2002) 35) sunt următoarele:

“40. La debutul vizitei, autoritățile din regiunea transnistreană au furnizat delegației informații detaliate cu privire la cele cinci facilități penitenciare aflate în regiune.

În timpul disponibil, delegația nu a fost în măsură să efectueze o examinare minuțioasă a întregului sistem penitenciar. Cu toate acestea, ea a fost în măsură să facă o evaluare a tratamentului aplicat persoanelor private de libertate în Penitenciarul nr. 1, la Glinnoe, Colonia nr. 2, la Tiraspol, și SIZO (pentru detenție preventivă) a Coloniei nr. 3 , tot la Tiraspol.

41. Chiar dacă autoritățile sunt cu certitudine conștiente, situația din unitățile vizitate de delegație lasă mult de dorit, în special în Penitenciarul nr 1. CPT-ul va examina diferite domenii specifice de interes în secțiunile ce urmează în prezentul raport. Cu toate acestea, de la bun început, Comitetul dorește să evidențieze ceea ce este, probabil, principalul obstacol în calea progresului și anume numărul mare de persoane care sunt deținuți și supraaglomerarea rezultată din aceasta.

42. Potrivit informațiilor furnizate de către autorități, există aproximativ 3 500 de deținuți în instituțiile penitenciare din regiune adică o rată a încarcerării de aproximativ 450 de persoane la populația de 100 000. Numărul de deținuți din cele trei instituții vizitate a fost în limitele sau, în cazul penitenciarului nr. 1, doar puțin

peste capacitățile lor oficiale. Cu toate acestea, delegația a constatat că, de fapt, penitenciarele erau supraaglomerate.

Situația a fost la cea mai gravă în Penitenciarul nr 1. Celulele pentru cei deținuți preventiv au oferit rareori mai mult - și uneori mai puțin - de 1 m² de spațiu locativ, iar numărul deținuților a depășit cu multe ori numărul de paturi. Aceste condiții deplorabile au fost frecvent agravate de o ventilație insuficientă, accesul limitat la lumină naturală și instalațiile sanitare inadecvate. Similar, deși puțin mai bune, au fost la fel observate condițiile în SIZO a Coloniei nr. 3 și în anumite părți ale Coloniei nr. 2 (de exemplu, Block 10).

43. O rată a încarcerării de o magnitudine care predomină în prezent în regiunea transnistreană nu poate fi explicată convingător printr-o rată ridicată a criminalității; o atitudine generală ale reprezentanților organelor de drept, procurorilor și a judecătorilor trebuie, în parte, să fie responsabilă pentru situație. În același timp, este ireal din punct de vedere economic de a asigura condiții decente de detenție pentru un număr atât de mare de deținuți; de a încerca rezolvarea problemei prin construirea mai multor instituții penitenciare ar fi un exercițiu dezastruos.

CPT-ul a subliniat deja necesitatea de a revizui legislația și practicile curente referitoare la arest preventiv (a se vedea punctul 12). **În general, Comitetul recomandă elaborarea unei strategii generale pentru combaterea supraaglomerării închisorilor și reducerea numărului populației din penitenciare. În acest context, autoritățile vor găsi îndrumări utile în principiile și măsurile prevăzute în Recomandarea nr. R (99) 22 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei, privind supraaglomerarea închisorilor și inflația populației din penitenciar (a se vedea anexa nr. 3).**

...

48. CPT-ul recunoaște că în perioadele dificultăților economice, sacrificii trebuie să fie făcute, inclusiv și în instituțiile penitenciare. Cu toate acestea, indiferent de dificultățile confruntate la un moment dat, actul de a priva o persoană de libertate implică întotdeauna și obligația de a asigura că această persoană are acces la anumite necesități de bază. Aceste necesități de bază includ tratament medical adecvat. Respectarea acestei obligații de către autoritățile publice este tot mai imperativă, atunci când este vorba de medicamente necesare pentru a trata o boala periculoasă pentru viață, cum ar fi tuberculoza.

La finalul vizitei, delegația CPT a cerut autorităților să ia măsuri fără întârziere, pentru a asigura furnizarea către toate unitățile penitenciare, în mod regulat, a medicamentelor de diferite tipuri și, în special, o gamă adecvată de medicamente împotriva tuberculozei. **CPT-ul dorește să fie informat cu privire la măsurile luate ca răspuns la această solicitare.**

...

49. Oficial, nivelul de personal pentru îngrijire a sănătății în instituțiile penitenciare vizitate a fost destul de scăzut și, la momentul vizitei, această situație a fost agravată de faptul că anumite posturi au fost vacante iar alți lucrători aflați în concediu pe termen lung nu au fost înlocuiți. Această situație a fost în special observată în închisoarea nr. 1 și colonia nr. 2. **CPT recomandă ca autoritățile se depună eforturi să completeze cât mai curând posibil toate posturile vacante din cadrul serviciilor de medicale ale celor două unități și înlocuirea personalului care se află în concediu.**

Serviciile de îngrijire medicală a tuturor celor trei instituții penitenciare vizitate au avut foarte puține medicamente la dispoziție și au fost echipate modest. Problema furnizării de medicamente a fost deja abordată (a se vedea punctul 48). În ceea ce privește nivelul de echipament medical, CPT-ul este conștient că situația existentă este o reflectare a dificultăților cu care se confruntă regiunea; ar fi ireal să ne așteptăm la îmbunătățiri semnificative la moment. Cu toate acestea, ar trebui să fie posibil să se mențină în stare de funcționare toate echipamentele existente. În acest context, delegația a remarcat că toate aparatele de radiografie în unitățile vizitate au fost nefuncționale. **CPT recomandă ca această deficiență să fie remediată.**

Cu o notă mai pozitivă, CPT-ul a fost foarte interesat să afle despre planurile autorităților pentru un nou spital penitenciar, cu o vocație la nivel de regiune, la Mălăiești. Aceasta este o evoluție binevenită. **Comitetul ar dori să i se furnizeze mai multe detalii în ceea ce privește punerea în aplicare a acestor planuri.**

...

51. CPT-ul a subliniat deja condițiile materiale precare de detenție care au predominat în instituțiile vizitate și a făcut recomandări menite să abordeze problema fundamentală a supraaglomerării (punctele 42 și 43).

Adițional la problema supraaglomerării, CPT-ul este foarte preocupat de obișnuința de a acoperi ferestrele celulelor. O astfel de practică pare a fi sistematică în celulele unde se dețin deținuții preventiv și, de asemenea, a fost observată în celulele care adăpostesc anumite categorii de deținuți deja condamnați. Comitetul recunoaște că măsurile specifice de securitate concepute pentru a preveni riscul de coluziune și / sau activități criminale pot fi bine necesare în cazul anumitor deținuți. Cu toate acestea, impunerea unor astfel de măsuri de securitate ar trebui să fie mai degrabă o excepție decât o regulă. Mai mult, chiar și atunci când sunt necesare măsuri specifice de securitate, astfel de măsuri ar trebui să nu implice privarea prizonierilor de lumină naturală și aer curat. Acestea din urmă sunt elemente de bază ale vieții de care fiecare deținut are dreptul să se bucure; în plus, absența acestor elemente generează condiții favorabile răspândirii bolilor și, în special, a tuberculozei.

De asemenea, este inadmisibil de a plasa în celule mai mulți deținuți decât numărul de paturi disponibile, prin urmare obligând deținuții să doarmă pe rând.

În consecință, CPT recomandă ca autoritățile să-și stabilească următoarele obiective pe termen scurt:

i) toate spațiile de plasament a deținuților să aibă acces la lumină naturală și ventilație adecvată;

ii) fiecare deținut, fie condamnat sau arestat preventiv, să aibă un pat propriu.

Suplimentar, ca măsurile de combatere a supraaglomerării să înceapă să producă efecte, standardele existente în ceea ce privește spațiul locativ pentru fiecare deținut trebuie să fie revizuite în sensul ascendent. **CPT recomandă ca autoritățile să-și stabilească, ca obiectiv pe un termen mediu, să ajungă la un standard de 4 m² de spațiu pentru fiecare deținut.**

52. După cum delegația a mai subliniat la finalul vizitei sale, condițiile materiale de detenție au fost deosebit de grave în închisoarea nr. 1 în Glinoe. CPT-ul notează că, în circumstanțele actuale, autoritățile nu au din ce să aleagă decât să păstreze această unitate în serviciu. Cu toate acestea, edificiul închisorii nr. 1 aparține unei epoci trecute; **autoritățile ar trebui să înceteze să-l mai utilizeze în scopuri penitenciare în cel mai scurt timp.**

C. Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE)

65. În raportul său anual pentru 2005, OSCE s-a referit la evenimentele din Transnistria după cum urmează:

“Misiunea s-a concentrat eforturile asupra reluării negocierilor de reglementare politică, stagnate din vara anului 2004. Mediatorii din Federația Rusă, Ucraina și OSCE a avut consultări cu reprezentanții de la Chișinău și Tiraspol în ianuarie, mai și septembrie. La reuniunea din mai, Ucraina a introdus planul de soluționare a președintelui Victor Iușcenko, *Spre o reglementare prin Democratizare*. Această inițiativă urmărește democratizarea regiunii transnistrene prin alegeri desfășurate pe plan internațional a organului legislativ regional, împreună cu măsuri de promovare a demilitarizării, transparenței și a încrederii sporite.

În luna iulie, Parlamentul Republicii Moldova, invocând Planul ucrainean, a adoptat o lege cu privire la principiile de bază ale statutului juridic special al Transnistriei. În timpul consultărilor din septembrie la Odessa, Chișinău și Tiraspol s-a convenit să fie invitați UE și SUA să participe în calitate de observatori la negocieri. Negocierile oficiale au fost reluate într-un format lărgit, în octombrie, după o pauză de 15 luni și au continuat în decembrie urmare a Consiliului ministerial al OSCE de la Ljubljana. La 15 decembrie, președinții Ucrainei și Federației Ruse, Victor Iușcenko și Vladimir Putin, au emis o declarație comună prin care au salutat reluarea negocierilor privind soluționarea conflictului transnistrean.

În septembrie, Președinții Voronin și Iușcenko au solicitat împreună președintelui în exercițiu al OSCE să ia în considerare trimiterea unei misiuni de evaluare internațională (MEI), pentru a analiza condițiile democratice din Transnistria și măsurile necesare pentru desfășurarea unor alegeri democratice în regiune. În paralel, Misiunea OSCE a desfășurat consultări tehnice și analize cu privire la cerințele de bază pentru alegeri democratice în regiunea transnistreană, așa cum se propune în Planul Iușcenko. La runda de negocieri din octombrie, președintele OSCE a fost rugat să continue consultările cu privire la posibilitatea organizării unui MEI în regiunea transnistreană.

Împreună cu experții militari din Federația Rusă și Ucraina, Misiunea OSCE a finalizat elaborarea unui pachet de măsuri propuse pentru sporirea securității și de consolidare a încrederii, care au fost prezentate în iulie de către cei trei mediatori. Ulterior, Misiunea a început consultări cu privire la pachet cu reprezentanții Chișinăului și Tiraspolului. La runda negocierilor din octombrie s-au salutat posibile progrese în consolidarea transparenței printr-un schimb reciproc de date militare, astfel cum se prevede în elementele acestui pachet.”

Cu privire la chestiunea retragerii armatei rusești, OSCE a observat:

“Nu au existat retrageri de armament și echipamente militare rusești din regiunea transnistreană pe parcursul anului 2005. Aproximativ 20 000 de tone metrice de muniții rămân să fie retrase. Comandantul Grupului Operativ al Forțelor Ruse a raportat în luna mai că stocurile excedentare de 40 000 de arme mici și ușoare depozitate de forțele ruse în regiunea transnistreană au fost distruse. OSCE-ului nu i a fost permis să verifice aceste afirmații.”

În raportul său anual pentru 2006 OSCE a raportat după cum urmează:

“... referendum cu privire la "independență" din 17 septembrie și alegerile "prezidențiale" din 10 decembrie din Transnistria - nici unul recunoscut și nici monitorizat de OSCE – au format contextul politic acestui lucru ...

Pentru a stimula negocierile, Misiunea a elaborat la începutul anului 2006 documente care au sugerat: o posibilă delimitare a competențelor între autoritățile centrale și regionale; un mecanism de monitorizare a factorilor din contextul industrial-militar transnistrean; un plan pentru schimbul de date militare; și o misiune de evaluare pentru analiza condițiilor și formularea recomandărilor pentru alegeri democratice în Transnistria. Partea transnistreană, însă, a refuzat să continue negocierile după introducerea în martie a unor noi reguli vamale pentru exporturile transnistrene și, prin urmare, nu poate fi făcut nici un progres, inclusiv cu privire la aceste proiecte. Încercările de a debloca acest impas prin consultări între mediatorii (OSCE, Federația Rusă și Ucraina) și observatori (Uniunea Europeană și Statele Unite ale Americii), în aprilie, mai și noiembrie și consultări ale mediatorilor și observatorilor cu fiecare dintre părți separat în luna octombrie au fost fără nici un rezultat.

...

La 13 noiembrie, un grup de 30 de Șefi de delegații OSCE, împreună cu membrii Misiunii OSCE au obținut acces, pentru prima dată începând din martie 2004, la depozitul de muniții a Federației Ruse în Colbasna, în apropiere de granița moldo-ucraineană în nordul Transnistriei. Oricum, nu au existat retrageri a munițiilor sau a echipamentelor rusești din Transnistria în cursul anului 2006, și mai mult de 21 000 de tone de muniții rămân stocate în regiune....”

Raportul anual pentru anul 2007 statuează:

“Mediatorii în procesul de reglementare transnistreană, Federația Rusă, Ucraina și OSCE, precum și observatorii, Uniunea Europeană și Statele Unite ale Americii, s-au întâlnit de patru ori. Mediatorii și observatorii s-au întâlnit în mod neoficial cu partea moldovenească și transnistreană o dată, în luna octombrie. Toate întâlnirile s-au concentrat pe găsirea unor modalități de reluare a negocierilor oficiale de soluționare care nu s-au reușit totuși să fie reluate.

...

Misiunea a observat că nu au existat retrageri de muniții sau echipament militar rusesc în cursul anului 2007. Fondul resurselor voluntare deține resurse suficiente pentru a finaliza retragerea.”

În raportul său anual din 2008 OSCE a observat:

“ Președintele Republicii Moldova, Vladimir Voronin, și liderul transnistrean, Igor Smirnov, s-au întâlnit în luna aprilie, pentru prima dată în cei șapte ani, după ce a urmat și o altă întâlnire la 24 decembrie. Mediatorii din partea OSCE, Federației Ruse și a Ucrainei și observatorii din Uniunea Europeană și Statele Unite, s-au mai întâlnit de cinci ori. Reuniuni neoficiale ale părților cu mediatorii și observatorii au avut loc de cinci ori. În pofida acestor și altor eforturi a diplomației de mediere din partea Misiunii, negocierile oficiale în formatul "5 + 2" nu au fost reluate.

...

Nu au avut loc retrageri de muniții sau echipament militar rusesc din regiunea transnistreană pe parcursul anului 2008. Fondul resurselor voluntare deține resurse suficiente pentru a finaliza retragerea.”

În raportul său anual din 2009 OSCE a observat:

“*Retragerea de muniție și de echipament militar rusesc.* Misiunea a menținut disponibilitatea de a sprijini Federația Rusă să-și îndeplinească angajamentul de a-și

retrage muniții și echipament miliar din Transnistria. Nu au avut loc retrageri în 2009. Fondul resurselor voluntare deține resurse suficiente pentru a finaliza retragerea.”

Rapoartele OSCE ulterioare descriu măsurile de consolidare a încrederii și notează diferitele întâlniri între cei implicați în negocieri privind soluționarea conflictului transnistrean. Ele nu conțin nici o referire la retragerea trupelor din "RMT".

D. Alte materiale ale organizațiilor internaționale

66. În *Catan și alți* (pre-citată, §§ 64-73) Curtea a recapitulat conținutul mai multor rapoarte a organizațiilor interguvernamentale și non-guvernamentale cu privire la situația din regiunea transnistreană a Republicii Moldova și cu privire la echipamentul militar și personalul militar rusesc staționat acolo pe parcursul anilor din 2003 până la 2009. Curtea de asemenea a recapitulat și prevederile relevante ale dreptului internațional aplicabil (ibid., §§ 74-76).

67. În paragraful 18 a Rezoluției nr. 1896 (2012) intitulată “Onorarea obligațiilor și angajamentelor de către Federația Rusă ” Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei a notat după cum urmează:

“ Deschiderea secțiilor de votare în Abhazia (Georgia), Osetia de Sud (Georgia) și Transnistria (Republica Moldova), fără acordul explicit al autorităților *de jure* în Tbilisi și Chișinău, precum și "pașaportizarea" prealabilă a populației din aceste teritorii, a încălcat integritatea teritorială a acestor state, astfel cum sunt ele sunt recunoscute de către comunitatea internațională, inclusiv Adunarea Parlamentară.”

68. La 10 mai 2010, Comitetul Internațional a Crucii Roșii (CICR) a răspuns la scrisoarea Reprezentanței Permanente a Republicii Moldova cu privire la cazul reclamantului, și a notat că un delegat și un medic CICR au reușit să viziteze reclamantul la 29 aprilie 2010. Pe parcursul vizitei lor, ei au vorbit cu reclamantul în privat și li s-a spus că el este vizitat periodic de membrii familiei sale și poate să recepționeze colete de la ei.

III. PREVEDERILE LEGALE ȘI PRACTICA RELEVANTĂ A REPUBLICII MOLDOVA

69. Prevederile relevante ale Constituției :

Articolul 114 Înfăptuirea justiției

“Justiția se înfăptuiește în numele legii numai de instanțele judecătorești.”

Articolul 115 Instanțele judecătorești

“(1) Justiția se înfăptuiește prin Curtea Supremă de Justiție, prin curțile de apel și prin judecătorii.

(2) Pentru anumite categorii de cauze pot funcționa, potrivit legii, judecătorii specializate.

(3) Înființarea de instanțe extraordinare este interzisă.

(4) Organizarea instanțelor judecătorești, competența acestora și procedura de judecată sînt stabilite prin lege organică.”

70. Articolul 1 a Legii cu privire la statutul judecătorului (nr. 544, 20 iulie 1995, în vigoare la momentul evenimentelor din speță) :

Articolul 1. Judecătorul, purtător al puterii judecătorești

”(1) Puterea judecătorească se exercită numai prin instanța judecătorească în persoana judecătorului, unicul purtător al acestei puteri.

(2) Judecătorul este persoana investită constituțional cu atribuții de înfăptuire a justiției, pe care le execută în baza legii.

(3) Judecătorii instanțelor judecătorești sînt independenți, imparțiali și inamovibili și se supun numai legii.”

71. În conformitate cu Anexele nr. 2 și nr. 3 la Legea cu privire la organizarea judecătorească (nr. 514, 06 iulie 1995), în vigoare la momentul evenimentelor, șase judecătorii de primă instanță și o curte de doua instanță (Curtea de Apel Bender) au fost formate și împuternicite să examineze cazuri provenite din diferite localități de pe teritoriul controlat de "RMN". La 16 iulie 2014 Parlamentul a decis să lichideze Curtea de Apel Bender deoarece aceasta a examinat un număr considerabil mai mic de cazuri decît celelalte curți de apel. Judecătorii care au activat acolo au fost transferați în alte curți de apel, în timp ce dosarele din procedură au fost transferate la Curtea de Apel Chișinău.

72. În conformitate cu articolul 1 din Legea nr. 1545 (1998) privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, o compensare poate fi solicitată pe cale judiciară atunci cînd un prejudiciu este cauzat prin acțiunile ilegale ale organelor de urmărire penală, procuraturii sau de către instanțe judiciare în contextul procedurilor penale sau contravenționale.

73. Guvernul Republicii Moldova a prezentat exemple de hotărîri anterioare adoptate de către Curtea Supremă de Justiție a Republicii Moldova, care sunt similare deciziei din 22 ianuarie 2013 (a se vedea paragraful 26 de mai sus), în care au fost declarate nule condamnările impuse de către diverse "instanțe RMN", pe motiv că acestea au fost pronunțate de instanțele create în mod ilegal. De asemenea, Guvernul Moldovenesc s-au referit la cazurile *Țopa c. Moldovei* ((dec.), nr. 25451/08, 14 septembrie 2010), *Mătășaru și Savițchi c. Moldovei* (nr. 38281/08, §§ 60-76, 2 noiembrie 2010) și *Bisir și Tulus c. Moldovei* (nr. 42973/05, §§ 21 et seq., 17 mai 2011) în susținerea argumentelor sale cu privire la posibilitatea compensării pentru urmărirea penală și condamnarea ilegală în potrivit Legii nr. 1545.

IV. ALTE MATERIALE RELEVANTE

74. La 19 mai 2009 serviciul de presă al "procurorului RMN" a publicat un raport potrivit căruia o vizită în locurile de detenție din Slobozia "RMN" a dezvăluit mai multe încălcări regulatorii în ceea ce privește igiena, condițiile fizice de detenție și asistență medicală.

75. Reclamantul a prezentat copii ale deciziilor "judecătoriei orașenești din Tiraspol" datate cu 14 Aprilie 2009, 11 iunie 2010, 1 aprilie 2011, 25 februarie 2012 și 18 noiembrie 2013 în niște spețe fără vreo legătură cu prezenta cauză, prin care s-a dispus arestul preventiv a unor persoane acuzate de comiterea diferitor infracțiuni. În nici una din aceste decizii nu a fost specificată perioada de detenție a persoanelor.

76. El a prezentat, de asemenea, textele mai multor prevederi ale "Codului RMN de procedură penală". În conformitate cu articolul 79 arestul preventiv nu poate depăși două luni. În cazul în care urmărirea penală nu poate fi finalizată în această perioadă, acesta poate fi prelungit de către instanța de judecată. În conformitate cu articolul 78 punctul 15 din același "cod", o persoană acuzată de infracțiuni grave și deosebit de grave poate fi arestată în cadrul procesului penal pe însăși motivul gravității infracțiunii. În conformitate cu articolele 212/1 și 212/2 din același "cod", durata arestului unei persoane în cadrul examinării judiciare nu poate depăși șase luni inițial, dar poate fi prelungit de către instanța de judecată. Potrivit reclamantului, practica "judecătorilor RMN" este că, odată ce un caz a fost transmis instanței de judecată, nu este necesară o prelungire a perioadei de detenție preventivă în cursul primelor șase luni de detenție.

77. Reclamantul a prezentat, de asemenea, diverse extrase de știri din mass-media publicate pe teritoriul controlat de "RMN" în ceea ce privește sistemul judiciar din regiune. Unele dintre aceste extrase se referă la persecuții motivate politic folosind "judecătoriiile" ca mijloc de exercitare a presiunii, sau care au notat că "Curtea Supremă de RMN" este o "curte marionetă" a "președintelui RMN". Alte noutăți menționează numirea noilor judecători la "judecătoriiile ale RMN", cu referire la proaspăt numiți "judecători" mai puțin experimentați, și citînd exemple, cum ar fi cea a unei persoane care a devenit judecător al "judecătoriei orașului Tiraspol" la vârsta de 25 de ani, la trei ani după absolvirea universității locale.

ÎN DREPT

78. Reclamantul s-a plîns, printre altele, că el a fost arestat și deținut ilegal de "autoritățile RMN". El la fel a pretins că lui nu i s-a acordat asistența medicală necesară stării lui de sănătate, că el a fost deținut în condiții inumane de detenție și lui i s-a interzis să-și vadă părinții și pastorul

său. El a pretins că ambele state, Moldova și Rusia, au jurisdicția și au fost responsabil pentru pretinse încălcări.

I. PROBLEME GENERALE CU PRIVIRE LA ADMISIBILITATE

79. Guvernul Rusiei a declarat că reclamantul nu s-a aflat sub jurisdicția sa și, respectiv, cererea lui trebuie declarată inadmisibilă *ratione personae* și *ratione loci* în ce privește Federația Rusă. Din perspectiva Guvernului Moldovei, Republica Moldova nu contestă că deține jurisdicția asupra teritoriului controlat în fapt de "RMN", dar reclamantul a omis să epuizeze remediile naționale disponibile în Republica Moldova. Curtea găsește potrivit că înainte de a proceda la examinarea admisibilității și fondului fiecărui capăt de plîngeră a reclamantului să se expună asupra acestor două obiecții, care potențial afectează cererea reclamantului în întregime.

A. Jurisdicția

80. Curtea trebuie de la început să constate, în sensul aspectelor disputate, dacă reclamantul cade sub jurisdicția unuia sau ambelor din Statele respondente în speță, potrivit Articolului 1 din Convenție.

1. Susținerile părților

(a) Reclamantul

(i) Jurisdicția Republicii Moldova

81. Reclamantul a susținut că, deși Moldovei îi lipsește controlul efectiv asupra Transnistriei, regiunea în mod evident rămîne a fi parte a teritoriului național moldovenesc și protecția drepturilor omului rămîne a fi obligația Moldovei.

82. El a pledat că, în afară de măsurile cu caracter general luate de Moldova în scopul soluționării conflictului și asigurării respectării drepturilor omului în regiunea transnistreană, autoritățile totuși au omis să întreprindă măsuri cu scopul asigurării în mod individual a drepturilor sale garantate de Convenție.

(ii) Jurisdicția Federației Ruse

83. Reclamantul a susținut că constatările Curții asupra faptelor din cauza *Ilașcu și alții* (pre-citată, §§ 379-91), care au condus-o să concludă cu privire la o influență decisivă a Rusiei asupra "RMN" (§ 392), de asemenea sunt aplicabile și prezentei cauze. "RMN" continuă să supraviețuiască numai datorită susținerii militare, economice, financiare, informaționale și politice a Rusiei. Rusia are "un control efectiv sau cel puțin o influență decisivă" asupra "RMN".

84. Mai mult, acțiunile autorităților rusești în prezenta cauză au transmis un alt fel de mesaj decât cel reieșit din poziția sa oficială de stat: nu a fost clar de ce ambasada Rusiei ar trimite o plîngere formulată de mama reclamantului în adresa "procuraturii RMN" (a se vedea paragraful 49 de mai sus) dacă Rusia oficial nu recunoaște "RMN" ca fiind o entitate legitim creată.

(b) Guvernul Moldovei

(i) Jurisdicția Republicii Moldova

85. Guvernul Moldovei a susținut că, potrivit raționamentului din *Ilașcu și alții* (pre-citată), reclamantul s-a aflat sub jurisdicția Republicii Moldova deoarece, pretinzînd asupra teritoriului și încercînd să asigure protecția drepturilor tuturor reclamanților din regiune, autoritățile Moldovei și-au asumat obligațiile pozitive în privința lor. Guvernul Moldovei a afirmat că nu deține în continuare jurisdicția asupra teritoriului transnistrean în sensul exercițiului unui control și unei autorități; totuși Guvernul a continuat să-și îndeplinească obligațiile pozitive instituite de *Ilașcu și alții* și a intensificat eforturile sale diplomatice în acest sens.

86. De exemplu, autoritățile Moldovei au ținut informați toate părțile participante la negocierile pendinte despre evoluții relevante în regiunea transnistreană; de asemenea s-a continuat să se ceară retragerea prezenței militare rusești în regiune și asigurarea unui mecanism de protecție a drepturilor omului. La insistențele Republicii Moldova, Uniunea Europeană (UE) a fost inclusă în formatul de negocieri din 2005, și ulterior Misiunea UE de asistență frontalieră pentru Moldova și Ucraina (EUBAM) și-a început activitatea asigurînd un control mai efectiv al frontierelor sale cu regiunea transnistreană. Oficialii din Republica Moldova au continuat să-i ceară Rusiei onorarea obligațiilor în fața mai multor foruri internaționale, cum ar fi Organizația Națiunilor Unite, Consiliul European, UE și OSCE.

87. Mai mult, potrivit Guvernului Moldovei, ca un răspuns la un număr mare de plîngeri din regiune cu privire la pretinse încălcări ale drepturilor omului în "RMN", autoritățile Moldovei au instituit mai multe mecanisme legale menite să garanteze drepturile constituționale, inclusiv dreptul la proprietate, asistență medicală, justiție, educație etc. Astfel, autoritățile Moldovei au asigurat mai multe facilități localităților apropiate de regiune, cum ar fi oficii de documentare a populației, procuraturi și instanțe de judecată.

88. Cu privire la cazurile specifice ale încălcărilor drepturilor omului în regiune similare cu cel al reclamantului, autoritățile Moldovei au luat măsurile posibile pentru ei, cum ar fi, solicitînd asistența Rusiei și a altor state și a organizațiilor internaționale în influențarea "autorităților RMN" la asigurarea respectării acestor drepturi.

(ii) Jurisdicția Federației Ruse

89. Guvernul Moldovei a prezentat mai multe comunicate de presă rusești și din "RMN", care în viziunea sa au confirmat că în 2010 Federația Rusă a continuat susținerea regimului separatist. Guvernul Moldovei s-a referit la interdicția vânzării vinurilor moldovenești în Rusia din 2006 și 2010; la plata în continuare a 50% din salarii și pensii din sfera publică cu banii proveniți din Rusia; la declarații ale diferitor oficiali ruși și celor din "RTN" cu privire la relații strânse și susținerea din partea Rusiei; la exporturi continue a gazelor naturale din Rusia în "RMN" pentru un preț iluzoriu; la dezvoltarea unui sistem comun educațional și a manualelor, plus la recunoașterea diplomelor "RMN" de către Rusia; la alegații în mass-media din "RMN" că prin selecția partidelor politice care obțin ajutorul financiar, Rusia este capabilă să influențeze viața politică; la mesajele publice ale Ministrului de Externe a Rusiei, Serghei Lavrov și al ambadorului Rusiei în Republica Moldova Valerii Kuzmin, cu privire la felicitări adresate liderilor regimului separatist cu cea de a douăzecea aniversare a independenței auto-proclamate; și la prezența diferitor oficiali din Rusia la aniversări din Tiraspol.

90. Potrivit Guvernului Moldovei "RMN" a continuat să beneficieze de susținerea politică, economică și financiară din partea Rusiei. Prezența trupelor militare rusești și asistența masivă oferită "RMN" face dificile negocierile îndreptate spre soluționarea conflictului.

(c) Guvernul Rusiei*(i) Jurisdicția Republicii Moldova*

91. Guvernul Rusiei nu a comentat poziția Republicii Moldova cu privire la jurisdicția în prezenta cauză.

(ii) Jurisdicția Federației Ruse

92. Guvernul Rusiei a găsit problematică abordarea Curții a problemei jurisdicției din cauza *Ilașcu și alții* (pre-citată). S-a disputat menținerea raționamentului Curții din cauzele *Loizidou c. Turciei* ((obiecții preliminare), 23 martie 1995, § 62, Seria A nr. 310) și *Cipru c. Turciei* ([MC], nr. 25781/94, § 76, CEDO 2001-IV), potrivit căruia un stat poate fi considerat ca exercitând o jurisdicție extrateritorială dacă (a) acesta a continuat să exercite controlul prin autoritățile locale subordonate și (b) a continuat să țină sub control întreg teritoriul datorită prezenței unui număr mare a trupelor militare și "în practică a exercitat un control global asupra" teritoriului relevant. Nici una din aceste două condiții au fost îndeplinite în prezenta cauză. Situația este similară cu cea din *Banković și alții c. Belgiei și alții* ((dec.) [MC], nr. 52207/99, CEDO 2001-XII), în care Curtea a recunoscut că jurisdicția poate fi extinsă extrateritorial doar în cazuri excepționale.

93. Mai mult, conceptul de ”control efectiv” așa cum este aplicabil de Curte la constatări dacă un stat a exercitat o jurisdicție extrateritorială este deosebit de sensul acestuia dat de dreptul internațional. Noțiunea de ”un control efectiv și total” pentru prima dată a apărut în jurisprudența Curții Internaționale de Justiție (CIJ) dar cu o altă înțelegere. Comparînd situația prezentă cu cea din Cauza cu privire la Activitățile Militare și Paramilitare în și împotriva Nicaragua (*Nicaragua c. Statelor Unite ale Americii*, hotărîrea Curții Internaționale de Justiție din 27 iunie 1986, §§ 109-115), Guvernul Rusiei a argumentat că autoritățile rusești au avut o mai mică influență asupra ”autorităților RMN” decît cele ale Statelor Unite ale Americii asupra rebelilor din Nicaragua, în special în termenii de intensitatea prezenței sale militare în ”RMN”. În fapt, Rusia este unul din mediatorii a conflictului între Moldova și auto-proclamata ”RMN”. CIJ a confirmat poziția sa în Cauza cu privire la aplicarea Convenției de Prevenire și pedepsire a Crimelor de Genocid (*Bosnia și Herțegovina c. Serbiei și Muntenegru*, hotărîrea din 26 februarie 2007 – ”Cazul genocidului bosniac”). Noțiunea de ”control total” a fost suplimentar dezvoltat de Curtea Internațională Penală pentru Fosta Iugoslavia. Interpretarea dată de Curte acestei noțiuni este diferită de interpretări date de aceste tribunale internaționale.

94. Mai mult, Rusia niciodată nu s-a angajat în ocuparea oricărei din părți a teritoriului Moldovei. Nu se poate afirma că Rusia ar fi exercitat jurisdicția în prezenta cauză, acolo unde teritoriul este controlat de o guvernare *de facto* care nu este un organ sau un instrument a Rusiei și care nu depinde de Rusia într-un oricare mod. Din contra, Rusia consideră ”RMN” ca fiind o parte integrantă a Republicii Moldova. Prezența militară a Rusiei a fost redusă la un număr mic de forțe pacificatoare; astfel nu există motive de a concluda că Rusia exercită un control prin intensitatea prezenței sale militare. Guvernul Rusiei s-a referit în acest sens la cazurile *Al-Skeini și alții v. Regatului Unit* ([MC], nr. 55721/07, § 139, CEDO 2011) și *Jaloud c. Olandei* ([MC], nr. 47708/08, § 139, CEDO 2014). Autoritățile Rusiei s-au referit și la un articol din ziar prezentat de reclamant, potrivit căruia există mai puțin de 400 de pacificatori ruși în regiune la situația din octombrie 2006, ”comparativ cu numărul militarilor din ”RMN” și Moldova”.

95. În replică la întrebarea Curții dacă au fost oare evoluții relevante după adoptarea hotărîrii *Ilașcu și alții* (pre-citată) Guvernul Rusiei a susținut că Moldova a fost între timp acceptată ca membru a Organizației Mondiale de Comerț (OMC) ca o zonă de comerț unică incluzînd și regiunea transnistreană. Acest fapt arată, în opina sa, că ar fi fost un scop pentru negocieri și cooperare între Moldova și ”RMN”.

2. *Aprecierea Curții*

96. Articolul 1 din Convenție are următorul conținut:

“Înaltele Părți Contractante recunosc oricărei persoane aflate sub jurisdicția lor drepturile și libertățile definite în Titlul I al prezentei Convenții.”

În prezenta cauză disputele apar cu privire la noțiunea de ”jurisdicție în ambele sale sensuri de jurisdicție teritorială (în cazul Moldovei) și exercitiul unei jurisdicții extrateritoriale (în cazul Federației Ruse)

(a) Principii Generale

97. În *Ilașcu și alții* (pre-citată), Curtea a instituit următoarele principii cu privire la prezumpția unei jurisdicții teritoriale:

“311. Din articolul 1 rezultă că Statele Părți trebuie să răspundă pentru orice încălcare a drepturilor și libertăților protejate de Convenție comise împotriva persoanelor aflate sub „jurisdicția” lor.

Exercitarea jurisdicției este o condiție necesară pentru ca un Stat Contractant să fie considerat responsabil pentru acțiunile sau omisiunile care i se impută și care pot avea drept consecință învinuirea cu privire la încălcarea drepturilor și libertăților prevăzute de Convenție.

312. Curtea face referire la jurisprudența sa, conform căreia conceptul de „jurisdicție” în sensul articolului 1 al Convenției trebuie să reflecte conceptul acestei noțiuni în dreptul internațional public (a se vedea *Gentilhomme, Schaff – Benhadji and Zerouki v. France*, nr. 48205/99, 48207/99 și 49209/99, hotărâre din 14 mai 2002, § 20; *Bankovic și alții v. Belgium and 16 other Contracting States* (dec.) [MC], nr. 52207/99, §§ 59-61, ECHR 2001-XII; și *Assanidze v. Georgia*, nr. 71503/01, ECHR 2004-II, § 137).

Din punct de vedere al dreptului internațional public, expresia „aflate sub jurisdicția lor” din articolul 1 al Convenției trebuie să fie înțeleasă ca semnificând că competența jurisdicțională a unui stat este în primul rând teritorială (a se vedea decizia *Bankovic*, citată mai sus, § 59), dar, de asemenea, că jurisdicția este prezumată ca fiind exercitată în mod normal pe întreg teritoriul statului.

Această prezumpție poate fi limitată în circumstanțe excepționale, în special, atunci când un stat este împiedicat să-și exercite autoritatea sa pe o parte a teritoriului său. Aceasta poate fi rezultatul unei ocupații militare de către forțe armate ale unui alt stat care controlează efectiv teritoriul respectiv (a se vedea *Loizidou c. Turciei (obiecții preliminare)*, hotărâre din 23 martie 1995, Seria A nr. 310, și *Cipru c. Turciei* [MC], citată mai sus, §§ 76–80, și decizia *Bankovic*, menționată mai sus, §§ 70-71), unor acțiuni de război sau revolte sau unor acțiuni ale unui stat străin care sprijină instaurarea unui regim separatist pe teritoriul statului în cauză.

313. Pentru a putea conchide dacă o asemenea situație excepțională există, Curtea trebuie să examineze, pe de o parte, toate faptele obiective capabile să limiteze exercitarea efectivă a autorității unui stat pe teritoriul său și, pe de altă parte, comportamentul propriu-zis al statului. Angajamentele asumate de către o Parte Contractantă în temeiul articolului 1 al Convenției includ, în afară de obligația de a nu interveni în exercitarea drepturilor și libertăților garantate, obligații pozitive de a lua măsuri adecvate pentru a asigura respectarea acestor drepturi și libertăți pe teritoriul său (a se vedea, printre altele, *Z. v. the United Kingdom* [MC], nr. 29392/95, § 73, ECHR 2001–V).

Aceste obligații persistă chiar și în cazul în care exercitarea autorității sale este limitată pe o parte a teritoriului acestuia, astfel încât statului îi revine obligația de a lua toate măsurile adecvate care stau în puterea sa.

...

333. Curtea consideră că, atunci când un Stat Contractant este împiedicat să-și exercite autoritatea sa asupra întregului său teritoriu datorită existenței unei situații *de facto* care îl constrânge, cum ar fi instalarea unui regim separatist, indiferent dacă este sau nu însoțită de ocupația militară a teritoriului de un alt stat, acest stat nu încetează să aibă jurisdicție în sensul articolului 1 al Convenției asupra acelei părți a teritoriului său care este temporar supusă unei autorități locale susținută de forțe rebele sau de un alt stat.

Totuși, o asemenea situație de fapt reduce scopul acestei jurisdicții în sensul că angajamentul asumat de către un stat în temeiul articolului 1 trebuie examinat de Curte numai în lumina obligațiilor pozitive ale Statului Contractant față de persoanele aflate pe teritoriul acestuia. Statul respectiv trebuie să folosească toate mijloacele legale și diplomatice disponibile față de state terțe și organizații internaționale, pentru a continua să garanteze respectarea drepturilor și libertăților garantate de Convenție.

334. Chiar dacă nu-i revine Curții să indice ce măsuri trebuie luate de către autorități pentru a se conforma obligațiilor lor și care măsuri sunt cele mai eficiente, ea trebuie să verifice dacă măsurile care au fost luate au fost corespunzătoare și suficiente în această cauză. În fața unei omisiuni parțiale sau totale de a lua măsuri, sarcina Curții este de a determina în ce măsură un efort minim era totuși posibil și dacă acesta trebuia întreprins. O astfel de sarcină este cu atât mai necesară cu cât este vorba de cauze în care se pretinde o încălcare a unor drepturi absolute asemenea celor garantate de articolele 2 și 3 ale Convenției.”

Aceste principii au fost recent reiterate în *Sargsyan c. Azerbaidjan* ([MC], nr. 40167/06, § 128, ECHR 2015).

98. Cu privire la principiile generale referitoare la exercițiul jurisdicției extrateritoriale, Curtea le-a compilat în *Catan și alții* (pre-citată) în măsura în care acestea sunt relevante:

“103. Curtea a stabilit un oarecare număr de principii clare în jurisprudența sa cu privire la articolul 1. Astfel, în sensul acestei dispoziții, angajamentul statelor contractante se limitează în a « recunoaște » (în engleză « *to secure* ») persoanelor ce relevă de « jurisdicția » lor drepturile și libertățile enumerate (*Soering c. Regatului-Unit*, 7 iulie 1989, § 86, seria A n° 161 ; *Banković și alții*, decizie citată supra, § 66). « Jurisdicția » în sensul articolului 1 este o condiție *sine qua non*. Exercitarea jurisdicției este o condiție necesară pentru ca un Stat Contractant să fie considerat responsabil pentru acțiunile sau omisiunile care i se impută și care pot avea drept consecință învinuirea cu privire la încălcarea drepturilor și libertăților prevăzute de Convenție (*Ilașcu și alții*, citat supra § 311 ; *Al-Skeini și alții*, citat supra, § 130).

104. Competența jurisdicțională a unui stat, în sensul articolului 1, este în primul rând teritorială (*Soering*, citat supra, § 86 ; *Banković și alții*, decizie citată supra, §§ 61 et 67 ; *Ilașcu și alții*, citat supra § 312 ; *Al-Skeini și alții*, citat supra, § 131). Ea este prezumată ca fiind exercitată în mod normal pe întreg teritoriul statului (*Ilașcu și alții*, citat supra, § 312, și *Assanidzé c. Georgiei* [MC], n° 71503/01, § 139, CEDO 2004-II). Din contra, actele statelor contractante efectuate, care produc efecte în afara teritoriului lor pot, doar în situații excepționale, să fie analizate în exercitarea de către

ele a jurisdicției lor în sensul articolului 1 (*Banković și alții*, decizie citată supra, § 67, și *Al-Skeini și alții*, citat supra, § 131).

105. Până în prezent, Curtea a recunoscut o serie de circumstanțe excepționale susceptibile de a transfera exercitarea de către statul contractant a jurisdicției sale în afara granițelor sale. În fiecare caz, doar în legătură cu faptele particulare ale cazului, ar trebui să se precizeze existența unor astfel de circumstanțe care impun și justifică ca Curtea să poată să facă concluzia unei exercitări extrateritoriale a jurisdicției unui stat (*Al-Skeini și alții*, citat supra, § 132).

106. Principiul care dorește ca jurisdicția statului contractant în sensul articolului 1 să fie limitată la propriul său teritoriu cunoaște o excepție atunci când, în urma unei acțiuni militare - legale sau ilegale - statul exercită în practică controlul efectiv asupra unei regiuni situate în afara teritoriului său național. Obligația de a asigura, într-o asemenea regiune, respectarea drepturilor și libertăților garantate de Convenție rezultă din înfăptuirea unui astfel de control, exercitat în mod direct, prin intermediul forțelor sale armate sau prin intermediul unei administrații locale subordonate (*Loizidou c. Turciei* (excepții preliminare), 23 martie 1995, § 62, seria A n° 310 ; *Cipru c. Turciei* [MC], n° 25781/94, § 76, CEDO 2001-IV ; *Banković și alții*, decizie citată supra, § 70 ; *Ilașcu și alții*, citat supra, §§ 314-316 ; *Loizidou c. Turciei* (fond), 18 decembrie 1996, § 52, *Culegere de hotărâri și decizii* 1996-VI, și *Al-Skeini și alții*, citat supra § 138). Odată ce o atare situație este stabilită, nu este necesar de a determina dacă statul contractant care o deține exercită un control precis asupra politicilor și acțiunilor administrației locale care îi este subordonată. Datorită faptului că el asigură supraviețuirea acestei administrații datorită susținerii sale militare și de alt ordin, acest stat angajează responsabilitatea sa din cauza politicilor și acțiunilor întreprinse de ele. Articolul 1 îl obligă să recunoască pe teritoriul în cauză toate drepturile materiale conținute în Convenție și în Protocoalele adiționale pe care le-a ratificat, și încălcările acestor drepturi îi sunt atribuite (*Cipru c. Turciei*, citat supra, §§ 76-77 ; *Al-Skeini și alții*, citat supra, § 138).

107. Întrebarea de a ști dacă un stat contractant exercită sau nu un control efectiv asupra unui teritoriu din afara granițelor sale este o chestiune de fapt. La luarea deciziei, Curtea se referă în principal la numărul de trupe dislocate de către statul respectiv pe teritoriul în cauză (*Loizidou* (fond), citat supra §§ 16 et 56, et *Ilașcu și alții*, citat supra, § 387). Și alte elemente pot fi luate în considerație, de exemplu, măsura în care sprijinul militar, economic și politic adus de către acest stat administrației locale subordonate îi asigură acestuia o influență și un control în regiune (*Ilașcu și alții*, citat supra, §§ 388-394 ; *Al-Skeini și alții*, citat supra, § 139)

...

115. Guvernul rus susține că Curtea nu poate concluziona asupra exercitării de către Rusia a unui control efectiv decât doar în cazul în care consideră că "guvernul" din "RMN" poate fi considerat un organ al statului rus, în conformitate cu abordarea adoptată de către Curtea Internațională de Justiție în *cauza privind aplicarea Convenției privind prevenirea și reprimarea crimei de genocid (Bosnia și Herțegovina c. Serbia și Muntenegru)* (a se vedea punctul 76 de mai sus). Curtea reamintește că, în această cauză, Curtea Internațională de Justiție a trebuit să determine când unui stat i-ar putea fi atribuit comportamentul unei persoane sau a unui grup de persoane, astfel încât el ar putea fi considerat responsabil în temeiul dreptului internațional pentru comportamentul în cauză. Or, în prezenta cauză, Curtea este chemată să răspundă la o altă întrebare, cea de a ști dacă faptele invocate de către un reclamant relevau de jurisdicția unui stat pîrît, în sensul articolului 1 al Convenției. Așa după cum se arată în expunerea scurtă a jurisprudenței Curții de mai sus,

criteriile pentru stabilirea existenței "jurisdicției" în sensul articolului 1 din Convenție nu au fost niciodată asimilate criteriilor care să permită stabilirea responsabilității unui stat pentru un act internațional ilicit în temeiul dreptului internațional."

Aceleași principii au fost recent reiterate și în *Chiragov și alții c. Armeniei* ([MC], nr. 13216/05, § 168, ECHR 2015).

(b) Aplicarea acestor principii la circumstanțele prezentei cauze

(i) Jurisdicția Republicii Moldova

99. În primul rînd Curtea trebuie să constate dacă cazul implică oare jurisdicția Republicii Moldova. În acest sens Curtea notează că reclamantul a fost mereu deținut pe teritoriul Republicii Moldova. Este adevărat, și toate părțile la prezentul litigiu acceptă acest fapt, că Moldova nu are nicio autoritate asupra acestei părți a teritoriului de vest de după riul Nistru, care este controlat de "RMN". Totuși, în *Ilașcu și alții* (pre-citată), Curtea a statuat că persoanele deținute în Transnistria se află sub jurisdicția Moldovei deoarece Moldova este un stat cu un anumit teritoriu, chiar dacă nu își poate controla efectiv regiunea transnistreană. Obligația Moldovei potrivit Articolului 1 din Convenție referitoare la "(recunoaștere) oricărei persoane aflate sub jurisdicția (sa) drepturile și libertățile" a fost totuși în acele circumstanțe la o obligație pozitivă de a adopta măsurile diplomatice, economice, judiciare și de altă natură care ar fi fost și în puterile sale și în concordanță cu dreptul internațional (ibid., § 331). Curtea a ajuns la aceeași concluzie și în *Ivanțoc și alții c. Moldovei și Rusiei* (nr. 23687/05, §§ 105-11, 15 noiembrie 2011) și *Catan și alții* (pre-citată, §§ 109 și 110).

100. Curtea nu observă nici un motiv de a deosebi prezenta cauză de acele citate mai sus. Deși Moldova nu exercită controlul efectiv asupra acțiunilor "RMN" în Transnistria, acel fapt că regiunea este recunoscută în sensul dreptului internațional public ca fiind partea teritoriului Moldovei naște o obligație pentru acest stat, în sensul articolului 1 din Convenție de a utiliza toate posibilitățile juridice și diplomatice disponibile pentru a garanta beneficiul drepturilor și libertăților declarate în Convenție pentru toți cei ce locuiesc în acea regiune (a se vedea *Ilașcu și alții*, pre-citată, § 333, și *Catan și alții*, pre-citată, § 109). În cele ce urmează Curtea va analiza dacă Moldova (a se vedea paragrafele 151-155) și-a îndeplinit oare obligația sa pozitivă.

(ii) Jurisdicția Federației Ruse

101. După cum rezultă din jurisprudența citată mai sus (a se vedea paragrafele 97 și 98), un stat poate să exercite jurisdicția exteritorial atunci cînd, ca o consecință a unei acțiuni legale ori ilicite cu caracter militar, acesta exercită un control efectiv a unei zone în afara teritoriului său național (a se vedea paragraful 98 mai sus și *Loizidou* (obiecții preliminare), pre-citată, § 62; *Loizidou c. Turciei* (fond), 18 decembrie 1996, § 52,

Culegere de Hotărâri și Decizii 1996-VI; Cipru c. Turciei, pre-citată, § 76; și *Ilașcu și alții*, pre-citată, §§ 314-16; prin comparație și spre deosebire de *Banković*, pre-citată, § 70). Mai mult, Curtea reiterează că un stat poate, în anumite circumstanțe excepționale, să exercite o jurisdicție extraterritorială prin expresia autorității și a controlului din partea exponenților aceluși stat asupra unei sau a mai multor persoane (a se vedea *Al-Skeini și alții*, pre-citată, §§ 136 și 149, și *Catan și alții*, pre-citată, § 114). În prezenta cauză Curtea acceptă că nu ar exista nicio dovadă despre implicare a vreunui exponent al Rusiei în detenția reclamantului și modul de tratament al acestuia. Totuși, este după cum susține reclamantul că Rusia deține ”controlul efectiv sau cel puțin o influență decisivă” asupra ”RMN” și Curtea trebuie să constate dacă aceasta a fost cazul și în timpul detenției reclamantului, care a durat din noiembrie 2008 pînă la iulie 2010.

102. Guvernul Rusiei a s-a argumentat poziția cu referire la *Cazul genocidului bosniac*, la fel cum a făcut-o și în cauza *Catan și alții* (pre-citată, § 96), și de asemenea referindu-se la cazul *Nicaragua c. Statelor Unite ale Americii* (a se vedea paragraful 93 deasupra), care a fost luat în considerație de Curte ca o jurisprudență persuasivă în speța *Catan și alții* (pre-citată, § 76). În toate aceste cauze CIJ s-a concentrat asupra constatării cînd un comportament a unui grup de persoane poate să fie atribuit unui stat, și ca rezultat acel stat să fie declarat responsabil potrivit dreptului internațional pentru acel comportament. În prezenta cauză, Curtea reiterează totuși că ea se concentrează asupra unui alt aspect și anume dacă faptele despre care s-a plîns reclamantul sunt oare atribuibile jurisdicției statului în sensul Articolului 1 din Convenție. După cum Curtea deja a constatat anterior, testul cu privire la constatarea ”jurisdicției” potrivit Articolului 1 din Convenție niciodată nu a fost echivalat cu testul de constatare a responsabilității statului pentru un act ilicit în sensul dreptului internațional (a se vedea paragraful 98 deasupra, și *Catan și alții*, pre-citată, § 115).

103. Deși în *Catan și alții* Curtea s-a focusat asupra constatărilor dacă Rusia a avut jurisdicția asupra reclamanților între anii 2002 și 2004, totuși ea s-a referit și la un număr de evenimente avute loc ulterior acelei perioade. Astfel, Curtea a luat act, *inter alia*, de rezoluțiile adoptate de Duma Rusiei în februarie și martie a anului 2005 solicitîndu-i Guvernului Rusiei să interzică importul de alcool din Moldova (a se vedea *Catan și alții*, pre-citată, § 29); de interdicția din partea Guvernului Rus a produselor din carne, a fructelor și vegetației din Moldova din anul 2005 (§ 30); de absența oricăror retrageri de armament confirmate din ”RMN” după 2004 (§ 36); de o continuă prezență (la data adoptării hotărîrii în cauza *Catan*, în octombrie 2012) aproximativ a celor 1000 de militari ruși în ”RMN” care supraveghează depozitele militare (§ 37); de susținerea economică prin asigurarea unei cooperări strînse cu companiile de producție militară rusești sau prin cumpărarea de către companiile rusești a întreprinderilor din ”RMN”, precum și prin cumpărarea resurselor materiale din regiunea

transnistreană (§ 39); de legăturile strânse economice între "RMN" și Rusia inclusiv plățile simbolice întreprinderii Gazprom a numai aproximativ 5% din costurile gazului natural real consumat (datele pentru anul 2011, § 40); de ajutorul economic propus "RMN" între anii 2007 și 2010 (§ 41); și de acordarea cetățeniei rusești unui număr de rezidenți din "RMN" (§ 42).

104. Suplimentar, diferite rapoarte a organizațiilor non-guvernamentale au fost citate în hotărîrea *Catan și alții* (§§ 64-70) și se referă la perioada de la 2005 pînă la 2008, iar altele (§§ 71-73) acoperind perioada de la 2004 pînă la 2009.

105. Curtea notează adițional că unele din concluziile sale din *Catan și alții* se referă la perioada între august 2002 și iulie 2004, fiind bazate pe constatările de fapt asupra cărora părțile în prezenta speță nu au prezentat nici o informație nouă. Aceste circumstanțe se referă la cantitatea de armament și muniții depozitate în Colbasna (§ 117); la efectul disuasiv a prezenței militare rusești relativ mici în regiunea transnistreană și la contextul său istoric, și anume la intervenția trupelor militare rusești în conflictul din 1992 între autoritățile Moldovei și forțele "RMN", la transmiterea armamentului în posesia separatiștilor și la venirea cetățenilor ruși în regiune pentru a lupta pe partea acestora (§ 118); și la continua prezență rusească militară combinată cu depozitarea armamentului în secret cu încălcarea angajamentelor sale internaționale, astfel transmițînd "un mesaj consistent de o susținere continuă a regimului "RMN" (a se vedea *Catan și alții*, pre-citată, § 119).

106. În *Ivanțoc și alții* (pre-citată, §§ 116-20) Curtea a analizat dacă politicile Rusiei de sprijinire a "RMN" s-au schimbat între anul 2004 și momentul eliberării reclamanților din detenție în 2007. Curtea atunci a ajuns la următoarele concluzii:

"... Federația Rusă a continuat să aibă relații strînse cu „RMN”, oferind regimului separatist sprijinul său politic, financiar și economic.

Suplimentar, Curtea observă că la data eliberării reclamanților, armata rusă (trupele, echipamentul și munițiile) încă mai staționa pe teritoriul Republicii Moldova, și Federația Rusă astfel și-a încălcat angajamentele de a o retrage complet și legislația Republicii Moldova ...

...

"... Federația Rusă nu a făcut nimic pentru a preveni violările Convenției care se pretinde că au fost comise după 8 iulie 2004 sau pentru a pune capăt situației reclamanților provocată de către exponenții săi."

107. Curtea de asemenea notează că Rusia a fost criticată pentru deschiderea secțiilor de votare în "RMN" fără acordul Moldovei și pentru eliberarea pașapoartelor unui număr mare de persoane din regiunea transnistreană, recent la situația anului 2012 (a se vedea paragraful 67 de mai sus).

108. În *Catan și alții* Curtea a concis (§ 121) astfel:

“... că Guvernul Rusiei nu a convins Curtea că concluziile la care a ajuns Curtea în 2004 în hotărîrea *Ilașcu și alții* (pre-citată) au fost eronate. "RMN" a fost stabilită datorită sprijinului militar rus. Prezența continuă a armelor și militarii ruși din regiune indicau în mod clar liderilor "RMN", Guvernului Republicii Moldova și observatorilor internaționali ca Rusia a continuat să ofere sprijin militar separatiștilor. În plus, populația era dependentă de un furnizarea gratuită de gaze sau puternic subvenționată, de plata pensiilor și altă asistență financiară din partea Rusiei.”

Avînd în vedere absența unei alte informații relevante care să contrazică cele concise anterior, Curtea consideră că această concluzie rămîne să fie valabilă și pentru perioada examinată, și anume noiembrie 2008 și iulie 2010.

109. În cele din urmă, trebuie de subliniat că în prezenta cauză argumentele Guvernului Rusiei cu privire la problemele jurisdicției sunt esențial aceleași cum și cele înaintate în speța *Catan și alții* (pre-citată). O singură noutate citată de Guvernului Rusiei cu referire la perioadă acoperită de cele două hotărîri *Ilașcu și alții* și *Catan și alții* (și anume perioada de pînă la 2004), se referă la acceptarea Moldovei în OCM (prin fapt care Guvernul Rusiei și-a argumentat poziția referitoare la scopul cooperării Moldovei cu "RMN", a se vedea paragraful 95 deasupra), dar care în viziunea Curții nu are relevanță în speță.

110. Curtea astfel își menține constatările sale din *Ilașcu și alții*, *Ivanțoc și alții* și *Catan și alții* (toate citate mai sus), în sensul că "RMN" este capabilă să persiste și să reziste eforturilor Moldovei și a comunității internaționale îndreptate spre soluționarea conflictului și instaurarea democrației și a ordinii de drept în regiune din cauza susținerii militare, economice și politice din partea Rusiei. În aceste circumstanțe, un înalt grad de dependență a "RMN" de sprijinul rusesc relevă un indiciu indiscutabil că Rusia continuă să exercite un control efectiv și o influență decisivă asupra "autorităților RMN" (a se vedea *Catan și alții*, pre-citată, § 122).

111. Astfel, reclamantul în prezenta cauze se află sub jurisdicția Rusiei în sensul Articolului 1 din Convenție. Respectiv, Curtea respinge obiecțiile *ratione personae* și *ratione loci* a Rusiei.

112. În cele ce urmează Curtea trebuie să aprecieze dacă a fost ori nu o încălcare a drepturilor reclamantului garantate de Convenție în așa măsură încît să angajeze responsabilitatea unuia ori ambelor state respondente în speță.

B. Epuizarea remediilor naționale

1. Susținerile părților

113. În observațiile sale din 31 octombrie 2014 (paragrafele 114 și 115) Guvernul Moldovei a susținut că reclamantul nu a epuizat remediile naționale disponibile în Republica Moldova (a se vedea paragraful 79 deasupra). În special, Guvernul Moldovei a notat că odată reclamantul

obținând o hotărîre a Curții Supreme de Justiție de anulare a condamnării sale de ”o instanță din RMN”, el nu a solicitat compensații de la Republica Moldova, în baza legii nr. 1545 (1998) (a se vedea paragraful 72 deasupra), pentru încălcările drepturilor sale.

114. Reclamantul nu a comentat acest aspect.

2. *Aprecierea Curții*

115. Potrivit unei jurisprudențe definite a Curții, statele sunt eliberate de la răspundere în fața unui organism internațional pentru actele sale dacă nu li s-a oferit ocazia să examineze pretențiile la nivelul său național. Acei care doresc să implice competența de supraveghere a Curții cu privire la plîngerile împotriva unui stat sunt în primul rînd obligați să folosească remediile propuse de sistemul juridic național (a vedea, printre mai multe alte hotărîri cu valoare persuasivă, *Akdivar și alții c. Turciei*, 16 septembrie 1996, § 65, *Culegeri* 1996-IV; *Vučković și alții c. Serbiei* (obiecții preliminare) [MC], nr. nr. 17153/11 și alți 29, § 70, 25 martie 2014; și *Gherghina c. Romîniei* [MC] (dec.), nr. 42219/07, § 84, 9 iulie 2015).

116. Obligația de epuizare a remediilor naționale impune astfel reclamantului să folosească remediile disponibile și care ar fi suficiente pentru satisfacerea pretențiilor sale în sensul Convenției. Existența remediilor în speță trebuie să fie suficient de certă nu numai în teorie dar și în practică, în caz contrar acestea vor fi lipsite de nivelul de accesibilitate și eficacitate necesară (a se vedea *Akdivar și alții*, pre-citată, § 66; *Vučković și alții*, pre-citată, § 71; și *Gherghina*, pre-citată, § 85). Pentru a fi eficient, un remediu trebuie să fie pasibil direct să repare o situație de fapt litigioasă și trebuie să ofere șanse rezonabile de succes (a se vedea *Sejdovic c. Italiei* [MC], nr. 56581/00, § 46, ECHR 2006-II, *Vučković și alții*, pre-citată, § 74 și *Gherghina*, pre-citată, § 85).

117. În prezenta cauză Curtea notează că articolul 1 din Legea nr. 1545 expres statuează că legea se aplică în cazurile cînd prejudiciu este cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești (a se vedea paragraful 72 deasupra). Potrivit Guvernului Moldovei (a se vedea paragraful 129 mai jos), numai cele autorități (în special instanțele judecătorești) care au fost create în conformitate cu legislația Moldovei pot fi oficial recunoscute ca fiind legitime. În viziunea Curții, acest fapt exclude orice compensație pentru actele ilegale ale oricăror ”instanțe judiciare” sau ”procuraturii,, sau a alor autorități create de ”RMN”.

118. La fel, deși Guvernul Moldovei a prezentat mai multe exemple în care Curtea Supremă de Justiție a anulat deciziile emise de ”instanței din RMN” (cu și în *Ilașcu*, § 222), precum și cazurile unde Legea nr. 1545 a servit acordării unor compensații, Guvernul nu a prezentat totuși nici un exemplu a unei persoane care ar fi obținut o compensație de la Moldova după casarea ”condamnării emise de o instanță din RMN”. Curtea astfel nu

este convinsă că în aceste circumstanțe Legea nr. 1545 se aplică cazului din speță.

119. Curtea observă că în observațiile sale din 31 octombrie 2014 Guvernul Moldovei a specificat că remediile naționale care ar fi trebuit să fie epuizate de reclamant în Moldova ” au fost disponibile, fiind efective în măsura obligațiilor pozitive ale Republicii Moldova și lipsa unui control efectiv” (paragraful 129). În lumina acestei declarații, obiecția Guvernului poate fi înțeleasă cu referire numai la posibilitatea obținerii unei compensații potrivit Legii nr. 1545 pentru o întârziere de patru luni (a se vedea paragrafele 48 și 51 deasupra) de realizare a obligațiilor sale pozitive de adoptare a unor măsuri diplomatice, economice, judiciare sau alte forme de măsuri cu scopul asigurării respectării drepturilor reclamantului garantate de Convenție.

120. Oricum, Curtea consideră că nicio prevedere din Legea nr. 1545 nu ar permite reclamantului să pretindă compensații pentru o asemenea întârziere, deoarece sus-numita lege se limitează doar la diferite autorități de urmărire penală și instanțe de judecată din Moldova (a se vedea paragrafele 72 și 117 deasupra) care au încălcat drepturile unei persoane în contextul procedurilor penale sau contravenționale, și nu ține de o reacție întârziată sau omisiune de a folosi pîrghiile diplomatice sau de o altă natură la nivel statal.

121. Din aceste considerente, Curtea respinge obiecția Guvernului Moldovei despre neepuizarea remediilor naționale.

II. PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 5 § 1 DIN CONVENȚIE

122. Reclamantul s-a plîns împotriva arestului și a detenției aplicate de miliția și instanțe ilegal create. El s-a bazat pe Articolul 5 § 1 din Convenție, care în partea sa relevantă prevede:

“1. Orice persoană are dreptul la libertate și la siguranță. Nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepția următoarelor cazuri și potrivit căilor legale: ...

(c) dacă a fost arestat sau reținut în vederea aducerii sale în fața autorității judiciare competente, atunci cînd există motive verosimile de a se bănuși că a săvîrșit o infracțiune sau cînd există motive temeinice ale necesității de a-l împiedica să săvîrșescă o infracțiune sau să fugă după săvîrșirea acesteia; ...”

A. Admisibilitatea

123. Curtea notează că plîngerile potrivit Articolului 5 § 1 nu sunt vădit nefondate în sensul Articolului 35 § 3 (a) din Convenție. Curtea la fel notează că aceste plîngeri nu sunt inadmisibile pentru oricare alte motive. Astfel plîngerile se declară admisibile.

B. Fond

1. *Susținerile părților*

(a) Reclamanul

124. Reclamantul sa plîns că detenția sa a fost ilegală. Jurisprudența Curții în ceea ce privește cerința de legalitate în primul rînd impune respectarea dreptului intern. Din momentul în care detenția reclamantului a fost dispusă de "instanțe din RMN", create cu încălcarea legislației relevante din Republica Moldova (a se vedea paragrafele 69 și 70 deasupra), aceasta nu poate fi considerată ca fiind "legală" în sensul articolului 5 § 1 din Convenție. Mai mult decît atît, potrivit principiului *ex injuria jus non oritur* actele contrare dreptului internațional nu ar putea deveni o sursă de legalizare a acțiunilor culpabilului.

125. Cu referire la *Ilașcu și alții* (pre-citată, § 460), reclamantul a susținut, în special, că sistemul judiciar al "RMN" nu reflecta o tradiție juridică compatibilă cu Convenția. "Instanțele din RMN" sunt lipsite de independență și imparțialitate. Bazîndu-se pe o serie de documente, el a susținut că procedurile de numire a judecătorilor nu sunt transparente și că judecătorii nu sunt suficient de independenți față de executiv, în special față de "Președintele RMN". Potrivit lui, au existat destule incidente de corupție și abuz de proceduri penale pentru satisfacerea unor interese de afaceri private și propriul său caz este de asemenea un exemplu în acest sens. În plus, procedurile pe care "instanțele din RMN" aplică la ordonarea detenției nu respectă standardele Convenției și nu oferă garanții împotriva arbitrariului. Prin urmare, Curtea ar trebui să confirme abordarea adoptată în *Ilașcu și alții* (pre-citată).

126. Reclamantul a susținut în continuare că există diferențe esențiale între prezenta cauză și cauzele privind "Republica Turcă a Ciprului de Nord" ("RTCN"). În primul rînd, atitudinea statului care exercită un control efectiv asupra zonei era diferită. În timp ce Turcia oficial a recunoscut "RTCN" ca un stat independent, Rusia nu a recunoscut "RMN" și, astfel cum reiese din observațiile Guvernului Rusiei cu privire la jurisdicția în speță, Rusia a continuat să considere "RMN" ca fiind parte a Republicii Moldova. În al doilea rînd, Moldova a instituit un sistem paralel de instanțe judiciare pentru regiunea transnistreană. Sarcina acestor instanțe, situate pe teritoriul controlat de Moldova, este de a examina cauzele civile și penale provenite din regiunea transnistreană. Orice recunoaștere de către Curte a "instanțelor de judecată ale RMN" ca fiind "tribunalele stabilite de lege", sau a posibilității acestora de a ordona o detenție "legală", ar submina funcționarea instanțelor moldovenești legitime. În al treilea rînd, contrar cu situația din "RTCN", "instanțele din RMN" nu aplică legile Republicii Moldova sau legile Federației Ruse, ci mai degrabă funcționează pe baza

propriului lor sistem juridic care nu este compatibil cu standardele Convenției.

127. În cele din urmă, reclamantul s-a plîns că după ce cauza sa penală a fost trimisă pentru examinare în fond, detenția sa oricum a fost ilegală deoarece ultima dispoziție judecătorească de prelungire a arestului său a expirat la 24 noiembrie 2009 și nici una nouă nu a fost adoptată pînă la 21 aprilie 2010.

(b) Guvernul Moldovei

128. Guvernul Moldovei a pledat pentru menținerea poziției Curții din hotărîrea *Ilașcu și alții* (pre-citată, §§ 436 și 460-462).

129. Guvernul Moldovei s-a referit la decizia Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova din 22 ianuarie 2013 (a se vedea paragraful 26 deasupra) și a accentuat că ea a confirmat natura arbitrară și ilegală a condamnării reclamantului. Guvernul a susținut că "instanțele de judecată din RMN" sunt niște instituții ale unei entități ilegale care nu a fost recunoscută de nici un stat. Arestarea preventivă a reclamantului astfel cum a fost ordonată de către "instanțele din RMN" nu a putut fi considerată ca fiind "legală" în sensul Articolului 5 § 1 din Convenție. În opinia Guvernului Republicii Moldova, orice concluzie contrară ar presupune o recunoaștere a anumitor competențe atribuite unei entități nerecunoscute.

130. Guvernul Moldovei, de asemenea a subliniat diferențele existente între tradițiile juridice ale "RMN" și "RTCN", care au și condus Curtea la concluzii diferite în *Ilașcu și alții* (pre-citată), pe de o parte, și în spețele *Foka c. Turciei* (nr. 28940/95 24 iunie 2008) și *Protopapa c. Turciei* (nr. 16084/90 24 februarie 2009), pe de altă parte. Aceeași abordare cum în *Ilașcu și alții* ar trebui păstrată și în prezenta cauză. Sistemul juridic al "RMN" este bazat pe un vechi sistemul sovietic de drept și nu reflectă nici un angajament față de Convenție sau față de alte standarde ale dreptului internațional în domeniul drepturilor omului. Guvernul Moldovei s-a referit, în special, la "Raportul privind Drepturile Omului în Regiunea Transnistreană a Republicii Moldova" (a se vedea paragraful 62 deasupra). În opinia Guvernului, acest raport a dezvăluit că organizarea judiciară a "RMN" nu respectă principiile de bază ale independenței și imparțialității judiciare.

131. În cele din urmă, Guvernul Moldovei a susținut că nu poate comenta chestiunea legalității detenției reclamantului din punctul de vedere al respectării legilor "RTM", dat fiind că, în orice caz, aceste legi sunt neconstituționale și sistemul juridic "RMN" nu corespunde principiilor democrației, independenței și imparțialității organizării judiciare.

(c) Guvernul Rusiei

132. Guvernul Rusiei, în particular, nu a prezentat comentarii asupra acestui aspect. Poziția Guvernului Rusiei s-a rezumat la faptul că nu există

"jurisdicție" pe teritoriul "RMN" și astfel, autoritățile ruse nu sunt în poziția de a comenta asupra fondului prezente cauze.

2. *Aprecierea Curții*

133. Curtea notează că reclamantul a fost reținut la 24 noiembrie 2008 și, ulterior, a fost ținut în arest preventiv începând cu 26 Noiembrie 2008 și terminând cu 1 iulie 2010 (a se vedea paragrafele 13 și 22 deasupra). Prin urmare, Articolul 5 § 1 (c) din Convenție este aplicabil.

134. Este bine definit în jurisprudența Curții cu privire la Articolul 5 § 1 că orice privare de libertate nu trebuie numai să se bazeze pe una din cele excepții enumerate de la literele (a) la (f), ci, de asemenea, trebuie să fie "legală". În cazul în care "legalitatea" detenției este disputabilă, inclusiv la chestiunea dacă "o procedură prevăzută de lege" a fost respectată, Convenția, în esență, face trimitere la dreptul intern și stabilește obligația de a se conforma cu normele de fond și de procedură ale legislației naționale. Acest lucru impune, în primul rând, că orice arest sau detenție să aibă o bază legală în dreptul domestic intern, dar, de asemenea, se referă și la calitatea legii, solicitând ca aceasta să fie compatibilă cu ordinea de drept, un concept inerent tuturor articolelor din Convenție (a se vedea, de exemplu, *Del Río Prada c. Spaniei* [MC], nr. 42750/09, § 125, CEDO 2013)

135. În prezenta cauză, se dispută problema dacă arestarea reclamantului și arestul preventiv poate fi considerată ca fiind "legală" în sensul Articolului 5 § 1 din Convenție, având în vedere că au fost ordonate de către organele "RMN", o entitate nerecunoscută. Prin urmare, Curtea consideră că este necesar să se stabilească principiile generale izvorâte din jurisprudența sa în ceea ce privește legalitatea actelor adoptate de autoritățile entităților nerecunoscute.

(a) **Principii Generale cu privire la legalitatea actelor adoptate de entități nerecunoscute**

136. Curtea consideră că această chestiune trebuie privită în contextul abordării sale generale cu privire exercițiul jurisdicției extrateritoriale asupra entităților nerecunoscute. În acest context, Curtea a avut în vedere caracterul special al Convenției ca un instrument al ordinii publice europene pentru protecția ființelor umane și a misiunii sale, astfel cum se prevede în Articolul 19 din Convenție, de asigurare a "respectării angajamentelor asumate de Înaltele Părți Contractante". Curtea a subliniat necesitatea de a se evita un vid în sistemul de protecție a drepturilor omului și a urmărit, astfel, scopul de a se asigura că drepturile din Convenție vor fi protejate pe teritoriile tuturor Părților Contractante, chiar și pe teritoriile controlate efectiv de către o altă Parte Contractantă, de exemplu, printr-o administrație locală subordonată (a se vedea *Cipru c. Turciei*, pre-citată, § 78).

137. În *Cipru c. Turciei* (pre-citată, §§ 91-94), Curtea a examinat problema dacă reclamanții ar putea fi obligați să epuizeze remediile

disponibile în "RTCN", și anume într-o entitate nerecunoscută. Curtea s-a inspirat, *inter alia*, din poziția CIJ expusă în Avizul Consultativ privind "consecințele juridice pentru state urmare a prezenței continue a Africii de Sud în Namibia (Africa de Sud-Vest), în pofida Rezoluției Consiliului de Securitate 276 (1970)" (Curtea Internațională de Justiție, Culegerea nr. 16, p. 56, punctul 125). În acest Aviz Consultativ CIJ a constatat că, în timp ce actele oficiale efectuate de Guvernul Africii de Sud, în numele sau în ceea ce privește Namibia după încetarea mandatului său au fost ilegale și nule, această nulitate nu ar putea fi extinsă la acele acte, cum ar fi, de exemplu, înregistrarea nașterilor, deceselor sau căsătoriilor, ale căror efecte ar putea fi ignorate numai în detrimentul locuitorilor acestui teritoriu. Curtea a constatat că remediile disponibile în "RTCN" trebuie să fie utilizate, cu condiția că poate fi demonstrat faptul că ele există spre beneficiul indivizilor și le oferă perspective rezonabile de succes. La un nivel mai general, s-a constatat că absența instanțelor judiciare în "RTCN" ar fi în detrimentul membrilor comunității greco-cipriote. Astfel, Curtea a concluzionat după cum urmează (*Cipru c. Turciei*, pre-citată, § 96):

“... obligația de a ignora actele entităților *de facto* este departe de a fi absolută. Viața continuă pe teritoriul respectiv pentru locuitorii săi. Să fie făcută viața suportabilă și să fie protejată de către autoritățile *de facto*, inclusiv prin instanțele lor; și, este însăși în interesul locuitorilor ca actele acestor autorități să nu fie pur și simplu ignorate de către state terțe sau de către instituțiile internaționale, în special de instanțele internaționale, inclusiv prezenta Curte. De a decide altfel ar însemna de a le deposeda pe locuitorii teritoriului de toate drepturile sale, ori de câte ori acestea sunt discutate într-un context internațional, ceea ce ar echivala cu privarea lor chiar și de un standard minim de drepturi la care ei sunt intitulați.”

138. Curtea a menținut aceeași abordare în *Demopoulos si alții c. Turciei* ((dec.) [MC], nr., nr. 46113/99, 3843/02, 13751/02, 13466/03, 10200/04, 14163/04, 19993/04 și 21819/04, § 95, CEDO 2010-I). Repetat, în contextul epuizării remediilor naționale, Curtea a remarcat faptul că persoanele afectate de politicile și acțiunile "RTCN" s-au aflat sub jurisdicția Turciei, cu consecința că Turcia ar putea fi considerată responsabilă pentru încălcarea drepturilor din Convenție care au loc în acel teritoriu. Curtea a continuat să susțină că nu ar fi consistent cu o astfel de responsabilitate în temeiul Convenției dacă în cazul adoptării de către autoritățile "RTCN" a unor acte de drept penal, civil, administrativ sau punerea lor în aplicare ori executare acestora pe teritoriul său, acestora li s-ar refuza orice validitate sau ele ar fi fost considerate ca fiind lipsite de "legalitate" în sensul Convenției. Mai mult, Curtea a remarcat (*ibid.*, § 96), după cum urmează:

“Dreptul de recurs individual în temeiul Convenției nu se substituie unui sistem judiciar funcțional și unui cadru juridic pentru aplicarea dreptului penal și civil.”

139. În *Cipru c. Turciei* (pre-citată), Curtea s-a confruntat și cu o altă problemă, de asemenea relevantă în contextul prezentei cauze. Guvernul reclamant a pretins, în temeiul Articolului 6, că ciprioților-greci din nordul

Ciprului li s-a negat dreptul de acces la o justiție civilă din partea unor instanțe independente și imparțiale stabilite prin lege. Curtea a statuat după cum urmează:

“231. În ceea ce privește afirmația Guvernului reclamant că instanțele din "RTNC" nu întrunesc criteriile prevăzute la Articolul 6, Comisia a remarcat, în primul rând, că nu este nimic în cadrul instituțional al sistemului juridic "RTCN", de natură să pună la îndoială, fie independența și imparțialitatea instanțelor civile sau imparțialitatea subiectivă și obiectivă a judecătorilor și, în al doilea rând, aceste instanțe au funcționat pe baza dreptului intern al "RTCN", în pofida ilegitimității în sensul dreptului internațional a revendicărilor "RTCN" asupra statalității sale. Comisia a găsit sprijin pentru aceste argumente ale sale în Avizul Consultativ a Curții Internaționale de Justiție în cauza Namibiei (a se vedea paragraful 86 deasupra). Mai mult decât atât, suficientă autoritate trebuie acordată faptului că instanțele civile care operează în "RTCN" au fost în natura sa bazate pe tradiția anglo-saxonă și care nu au fost în mod esențial diferite de instanțele care au operat înainte de evenimentele din 1974 și de cele care au existat în partea de sud a Ciprului.

...

236. În ceea ce privește contestarea Guvernului reclamant a însuși legalității sistemului judiciar din "RTCN", Curtea observă că s-au înaintat aceleași argumente în contextul chestiunii preliminare cu privire la admisibilitate în ce privește cerința de epuizare a remediilor în ceea ce privește plîngerile care face obiectul prezentei cereri (a se vedea paragrafele 83-85 deasupra). Curtea a ajuns la concluzia că, în pofida ilegalității "TRNC" în sensul dreptului internațional, acest fapt nu exclude că reclamantii ar putea să fie obligați să înainteze plîngerile sale, *inter alia*, în fața instanțelor domestice în vederea obținerii de despăgubiri. În continuare s-a subliniat în această privință că principala preocupare a Curții a fost să garanteze folosința, din punctul de vedere al sistemului Convenției, a mecanismelor de soluționare a litigiilor care oferă indivizilor posibilitatea de acces la justiție în scopul remedierii încălcărilor sau examinării pretențiilor.

237. Curtea observă din probele prezentate Comisiei (a se vedea paragraful 39 deasupra), că există un anumit sistem judiciar funcțional în "RTCN" pentru soluționarea litigiilor cu privire la drepturile și obligațiile civile prevăzute în "dreptul intern" și care este disponibil pentru populația cipriotă-greacă. Astfel cum a notat și Comisia, sistemul judiciar operează prin și procedurile sale reflectă o tradiție judiciară și de drept comun a Ciprului (a se vedea paragraful 231 deasupra). În opina sa, avînd în vedere faptul că "dreptul intern al RTCN" este acela care definește conținutul acestor drepturi și obligații în beneficiul populației în ansamblul său, ar rezulta că și instanțele naționale, stabilite prin "legea" a "RTCN", sunt acele instituții pentru punerea în aplicare a acestor drepturi și obligații. Pentru Curte, și în scopul soluționării litigiilor cu privire la "drepturile și obligațiile civile" instanțele domestice pot fi considerate ca fiind "constituite prin lege", cu referire la "baza constituțională și legală" în care ele operează.

În opinia Curții, orice altă concluzie ar fi în detrimentul comunității cipriote-grecești și ar avea ca rezultat privarea de oportunitate a indivizilor din acea comunitate să aibă o judecare a acțiunilor sale împotriva unui privat sau a unei instituții publice (a se vedea paragraful 96 deasupra). De notat în acest context că dovezile confirmă faptul că ciprioții-greci au înaintat acțiuni în justiție cu succes întru apărarea drepturilor lor civile."

140. În mai multe hotărâri privind Turcia, Curtea a aplicat principiile stabilite în cauza *Cipru c. Turciei* și în materia penală (a se vedea *Foka*, pre-citată, § 83, unde s-a constatat că arestarea reclamantului cipriot-grec de către un ofițer de poliție a "RTCN" a fost legală în sensul Articolului 5; *Protopapa*, pre-citată, § 60, unde atât arestarea preventivă așa și detenția după o sancțiune impusă de autoritățile "RTCN" au fost considerate ca fiind legale în sensul Articolului 5 și un proces penal în fața unei "instanțe din RTCN" s-a dovedit a fi comptabil cu Articolul 6; și, de asemenea, *Asproftas c Turciei*, nr. 16079/90, § 72, 27 mai 2010; *Petrakidou c. Turciei*, nr. 16081/90, § 71, 27 mai 2010, și *Uniunea Europeană a Drepturilor Omului și Joséphidès c. Turciei* (dec.), nr. 7116/10, § 9, 02 aprilie 2013).

141. În *Ilașcu și alții* (pre-citată, § 460), atunci când s-a examinat dacă detenția reclamanților ca rezultat a condamnării lor de către "Curtea Supremă a RMN" ar putea fi considerată ca fiind "legală" în temeiul Articolului 5 § 1 (a) din Convenție, Curtea a formulat principiul general după cum urmează:

“ În anumite circumstanțe, o instanță de judecată care face parte din sistemul judecătoresc al unei entități nerecunoscute conform dreptului internațional poate fi considerată un tribunal „instituit de lege” dacă acesta constituie o parte a sistemului judecătoresc care își exercită funcțiile „în baza unui temei constituțional și legal” care reflectă o tradiție judiciară compatibilă cu Convenția, pentru a permite persoanelor să beneficieze de garanțiile Convenției (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Cipru c. Turciei*, pre-citată, §§ 231 și 236-237).”

(b) Aplicarea acestor principii în prezenta cauză

142. Cu referire la principiile generale definite în jurisprudența sa și expuse mai sus, Curtea consideră că preocuparea sa principală trebuie să fie că drepturile din Convenție să fie protejate mereu într-un mod eficient pe întreg teritoriul a tuturor Părților Contractante, chiar dacă o parte a acestui teritoriu este sub un control efectiv a unei alte Părți Contractante (a se vedea paragraful 136 deasupra). În consecință, nu pot fi apreciate într-un mod automat ca fiind ilicite, în scopurile limitate ale Convenției, deciziile luate de instanțele unei entități nerecunoscute pur și simplu din cauza naturii ilegale a acesteia, precum și reieșind din considerente că aceasta nu este recunoscută pe plan internațional.

143. În conformitate cu acest raționament, Curtea consideră că este deja definit în jurisprudența sa că deciziile luate de instanțele entităților nerecunoscute, inclusiv deciziile luate de instanțele penale, pot fi considerate ca fiind "legale" în sensul Convenției, cu condiția ca ele să îndeplinească anumite condiții (a se vedea *Ilașcu și alții*, de pre-citată, § 460). Acest raționament nu implică nici într-un fel vreo recunoaștere a ambițiilor entității respective pentru independența (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Cipru c. Turciei*, pre-citată § 92).

144. În același timp, Curtea a statuat cu mai multe ocazii că "Convenția urmărește să garanteze drepturi teoretice sau iluzorii, ci drepturi care sunt

practice și eficiente" (a se vedea *Airey c. Irlandei*, 9 octombrie 1979, § 24, seria A nr. 32). Nu este suficient să se declare că drepturile din Convenție sunt protejate pe un anumit teritoriu - Curtea trebuie să se asigure că o astfel de protecție este, de asemenea, eficientă. Un rol primordial în asigurarea faptului că aceste drepturi sunt respectate și se atribuie instanțelor judecătorești naționale, care trebuie să ofere garanții de independență, imparțialitate și echitate a procedurilor. În consecință, atunci când se evaluează dacă instanțele unei entități nerecunoscute satisfac testul stabilit în hotărîrea *Ilașcu și alții*, și anume dacă acestea "fac parte dintr-un sistem judiciar care funcționează pe un "temei constituțional și legal"... compatibil cu Convenția" (pre-citată, § 460), Curtea va acorda prioritate întrebării dacă acestea pot fi considerate ca fiind independente și imparțiale și dacă ele funcționează pe baza ordinii de drept.

145. Verificînd dacă "instanțele din RMN" care a dispus arestarea preventivă a reclamantului, și anume "judecători din Tiraspol" și "Curtea Supremă al RMN" îndeplinesc criteriile de mai sus, Curtea trebuie să pornească de la constatările făcute în jurisprudența sa anterioară cu privire la această entitate nerecunoscută. În *Ilașcu și alții* (pre-citată, §§ 436 și 461), referindu-se la "caracterul vădit arbitrar a circumstanțelor în care reclamantii au fost judecați și condamnați" în 1993 (§ 215), Curtea a constatat că "Curtea Supremă al RMN" aparține unui sistem care poate fi cu greu atribuit unei baze constituționale și juridice ce ar reflecta o tradiție juridică compatibilă cu Convenția" (§ 436). În același timp, nu poate fi exclus faptul că situația a evoluat din momentul pronunțării acelei hotărîri în anul 2004. Acest lucru impune verificarea faptului dacă ceea ce a fost constatat în *Ilașcu și alții* cu privire la "instanțe din RMN" înainte aderării Republicii Moldova și a Federației Ruse la Convenție la 1997 și 1998, respectiv, continuă să rămînă valabil și în prezenta cauză.

146. Curtea notează că părțile au fost invitate, cu trimitere în mod special la jurisprudența sa, să comenteze întrebarea dacă "instanțe RMN" ar putea ordona un arest și o detenție legală a reclamantului în sensul Articolului 5 § 1 din Convenție. Mai mult, ei au fost rugați să comenteze pe ce bază juridică specifică a fost aplicată detenția reclamantului în "RMN". Guvernul Moldovei a comentat pe scurt că sistemul juridic al "RMN" sa bazat pe fostul sistem sovietic și că instanțele "RMN" sunt lipsite de independență și de imparțialitate (a se vedea paragraful 130 deasupra). În ceea ce privește temeiul juridic pentru arestarea și detenția reclamantului, Guvernul Moldovei a declarat că nu poate să prezinte astfel de informații. Guvernul Rusiei face referire la poziția lor în ceea ce privește lipsa de jurisdicție și nu au făcut nici un comentariu pe fond problemei. Reclamantul, la rîndul său, a susținut, în special, că "instanțe RMN" sunt lipsite de independență și imparțialitate.

147. În opinia Curții, este în primul rînd, sarcina Părții Contractante care deține controlul efectiv asupra entității nerecunoscute în cauză să

demonstreze că instanțele sale "fac parte dintr-un sistem judiciar care funcționează pe o bază constituțională și juridică ce reflectă o tradiție juridică compatibilă cu Convenția "(a se vedea paragraful 144 deasupra). Astfel cum Curtea deja a constatat (a se vedea paragraful 111 deasupra), în situația cu "RMN", cea care deține un astfel de control efectiv este Rusia. Până în prezent, Guvernul Rusiei nu a prezentat Curții nici o informație cu privire la organizarea "instanțelor din RMN" care i-ar permite să evalueze dacă acestea îndeplinesc oare criteriile de mai sus. De asemenea, nici un detaliu cu privire la "legea din RMN", care a servit ca bază pentru detenția reclamantului, nu a fost prezentat de Guvernul Rusiei. Mai mult decât atât, Curtea notează asupra unui deficit de surse oficiale de informare cu privire la sistemul juridic și organizarea judecătorească în "RMN", fapt care face dificilă obținerea unei imagini clare asupra legislației în vigoare. În consecință, Curtea nu este în măsură să verifice dacă "instanțe din RMN" și practicile lor întrunesc cerințele menționate mai sus.

148. Nu există, de asemenea, nici un temei pentru a asuma că ar exista un sistem care să reflecte o tradiție juridică compatibilă cu Convenția din regiune, similară cu cea din restul Republicii Moldova (comparativ și contrar cu situația din nordul Ciprului, descrisă în *Cipru c. Turciei*, pre-citată, §§ 231 și 237). Divizarea sistemelor judiciare a Moldovei și "RMN" a avut loc în 1990, cu mult înainte de momentul când Moldova a aderat la Consiliul Europei în anul 1995. De asemenea, legislația Republicii Moldova a fost supusă unei analize minuțioase, atunci când a fost solicitat statutul de membru al Consiliului Europei (a se vedea Avizul nr . 188 (1995) a Adunării Parlamentare a Consiliului Europei privind aplicarea de către Republica Moldova pentru calitatea de membru al Consiliului Europei), cu modificările propuse pentru asigurarea compatibilității cu Convenția, pe care Moldova a ratificat-o în cele din urmă, în anul 1997. Nici o astfel de analiză a "sistemului juridic a RMN" nu a fost făcută înainte de divizarea în sistemele judiciare separate din 1990, care nu a fost astfel niciodată parte dintr-un sistem care să reflecte o tradiție juridică considerată compatibilă cu principiile Convenției, (a se vedea paragraful 12 de mai sus și *Ilașcu și alții*, pre-citată §§ 29 și 30).

149. Curtea consideră, de asemenea, că concluziile de mai sus sunt susținute de circumstanțele în care reclamantul din prezenta cauză a fost arestat și în care detenția sa a fost ordonată și prelungită (a se vedea paragrafele 13-15 și 17 deasupra, în special dispoziția cu privire la detenția sa pentru o perioadă nedeterminată de timp și examinarea în reclamantului a recursului împotriva deciziei de a prelungi detenția), precum și de jurisprudența menționată de către reclamant (a se vedea paragrafele 75 deasupra), precum și diferitele rapoarte mass-media, care trezesc îngrijorări cu privire la independența și calitatea "instanțelor din RMN" (a se vedea paragraful 77 deasupra).

150. În concluzie, Curtea găsește că constatările sale făcute în *Ilașcu și alții* (pre-citată, §§ 436 și 460-462) rămân a fi valabile în ceea ce privește perioada de timp acoperită de prezenta cauză. Prin urmare, se constată că "instanțele de judecată din RMN" și, implicit, în orice altă "autoritate din RMN", nu putea să ordone "arestul sau o detenție legală" a reclamantului, în sensul Articolului 5 § 1 (c) din Convenție. În consecință, detenția reclamantului în baza dispozițiilor "instanțelor din RMN" a fost ilegală în sensul acestui Articol.

3. Responsabilitatea statelor respondente

(a) Republica Moldova

151. Curtea urmează să determine dacă Republica Moldova și-a îndeplinit oare obligațiile sale pozitive de a întreprinde măsuri adecvate și suficiente pentru a proteja drepturile reclamantului în temeiul Articolului 5 § 1 (a se vedea paragraful 100 deasupra). În *Ilașcu și alții* (pre-citată, §§ 339-40), Curtea a decis că obligațiile pozitive ale Moldovei se referă atât la măsurile necesare pentru restabilirea controlului său asupra teritoriului transnistrean ca o expresie a jurisdicției sale, precum și la măsuri de asigurare a respectării drepturilor reclamantilor în mod individual. Obligația de a restabili controlul asupra regiunii transnistrene cere Republicii Moldova să se abțină de la susținerea regimului separatist și de a acționa prin luarea tuturor măsurilor politice, judiciare și de o altă natură aflate la dispoziția sa pentru restabilirea controlului asupra teritoriului. Curtea a păstrat aceeași abordare în cauza *Catan și alții* (pre-citată, § 145).

152. În ceea ce privește primul aspect a obligației pozitive a Moldovei, de restabilire a controlului, Curtea în *Ilașcu și alții* (pre-citată, §§ 341-45), a constatat că începând cu ostilitățile din 1991 și 1992 până în iulie 2004, când s-a pronunțat hotărîrea, Moldova a luat toate măsurile cu putință de a restabili controlul asupra teritoriului transnistrean. Curtea nu a constatat nici un motiv să se abată de la această constatare în *Catan și alții* (§ 146). În speță, părțile nu au prezentat niciun argument nou asupra acestui aspect. Nu există nimic care să indice faptul că Guvernul Moldovei și-a schimbat poziția în ceea ce privește Transnistria în anii care au urmat inclusiv în perioada de detenție a reclamantului din noiembrie 2008 până în iulie 2010. Prin urmare, Curtea nu vede nici un motiv pentru a ajunge la o concluzie diferită și în prezenta cauză.

153. În ceea ce privește cel de al doilea aspect a obligației pozitive, și anume, cel de asigurare a respectării drepturilor reclamantilor, Curtea a constatat în *Ilașcu și alții* (pre-citată, §§ 348-52), că Republica Moldova nu a reușit să îndeplinească în întregime obligațiile sale pozitive în măsura în care începând cu luna mai 2001, autoritățile moldovenești a omis să ia toate măsurile la dispoziția sa în cursul negocierilor cu "RMN" și autorități din Rusia pentru a pune capăt încălcării drepturilor reclamantilor. În cazul de

față, cu toate acestea, Curtea consideră că Guvernul Moldovei a făcut eforturi considerabile pentru a sprijini reclamantul. În special, autoritățile a făcut o serie de apeluri la diverse organizații interguvernamentale și state străine, în special Rusia, cerându-le asistența în asigurarea drepturilor reclamantului (a se vedea paragraful 51 deasupra). Atunci când reclamantul a solicitat Curții Supreme de Justiție din Moldova să-i se anuleze condamnarea, el a obținut o astfel de decizie (a se vedea paragraful 26 deasupra), iar procuratura în cele din urmă a luat toate măsurile posibile pentru investigarea plîngerilor reclamantului referitoare la detenția sa ilegală (a se vedea paragrafele 52 și 53 deasupra).

154. Este adevărat că nici Procuratura Generală și nici Centrul pentru Drepturile Omului nu a intervenit atunci când părinții reclamantului s-au plîns (a se vedea paragrafele 47 și 48 deasupra). Cu toate acestea, acest aspect nu subestimează eforturile depuse de către alte autorități, inclusiv cele de la cel mai înalt nivel, pentru a asigura protecția drepturilor reclamantului. Avînd în vedere numărul de plîngeri cu privire la încălcarea drepturilor din Convenție de către "autoritățile din RTM" și o durată inevitabilă pe care implică examinarea acestora la un nivel diplomatic înalt, Curtea nu poate concluziona că lipsa inițială de reacție ar evolua, de la sine, într-o omisiune a Moldovei să ia toate măsurile posibile în scopul garantării drepturilor reclamantului.

155. În lumina celor constatate, Curtea consideră că Republica Moldova și-a îndeplinit obligațiile pozitive în privința reclamantului. Astfel, Curtea constată că nu a existat o încălcare a Articolului 5 § 1 a Convenției din partea Republicii Moldova.

(b) Federația Rusă

156. Curtea constată că nu există nici o dovadă a participării directe la măsurile luate împotriva reclamantului a unor persoane care ar acționa în numele Federației Ruse.

157. Cu toate acestea, Curtea a stabilit că Rusia a exercitat controlul efectiv asupra "RMN" în perioada relevantă în speță (a se vedea paragraful 110 deasupra). Avînd în vedere această concluzie și în conformitate cu jurisprudența Curții, nu este necesar să se determine dacă Rusia a exercitat oare sau nu un control detaliat asupra politicilor și acțiunilor administrației locale subordonate (a se vedea *Catan și alții*, pre-citată, §§ 106 și 150). În virtutea sprijinului continuu militar, economic și politic a "RMN", fără de care ultima altfel nu ar putea supraviețui, responsabilitatea Rusiei este angajată în temeiul Convenției în ceea ce privește încălcarea drepturilor reclamantului.

158. În concluzie, și după ce a constatat că detenția reclamantului a fost ilegală în temeiul Articolului 5 § 1 al Convenției (a se vedea paragraful 150 deasupra), Curtea constată că a avut loc o încălcare a acestei prevederi din partea Federației Ruse.

159. Ajungînd la această constatare, Curtea consideră că nu este necesar să examineze separat capătul de plîngere suplimentar în temeiul Articolului 5 § 1 (a se vedea paragraful 127 deasupra).

III. PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 5 § 4 DIN CONVENȚIE

160. Reclamantul s-a plîns că unele din ședințe de judecată unde s-a examinat chestiunea detenției sale au fost ținute în lipsa sa. El s-a bazat pe prevederile Articolului 5 § 1 din Convenție. Curtea consideră că acest capăt de plîngere trebuie examinat în sensul Articolului 5 § 4 din Convenție, care prevede:

“ Orice persoană lipsită de libertatea sa prin arestare sau detenție are dreptul să introducă recurs în fața unui tribunal, pentru ca acesta să statueze într-un termen scurt asupra legalității detenției sale și să dispună eliberarea sa dacă detenția este ilegală.”

161. Guvernul Republicii nu a formulat în special observații dedicate acestui capăt de plîngere.

162. Guvernul Federației Ruse nu a prezentat observații cu privire la acest aspect.

163. Curtea notează că această plîngere nu este vădit nefondată în sensul Articolului 35 § 3 (a) din Convenție. Curtea de asemenea notează că plîngerea nu este inadmisibilă pentru oricare alte motive. Astfel plîngerea se declară admisibilă. Totuși, în lumina argumentelor prin care s-a constatat că detenția reclamantului a fost ilegală (a se vedea paragraful 150 deasupra), Curtea consideră că nu este necesară examinarea separată a acestui capăt de plîngere potrivit Articolului 5 § 4.

IV. PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 2 DIN CONVENȚIE

164. Reclamantul sa plîns de omisiunea autorităților de asigurare a unei asistențe medicale necesare stării lui de sănătate. El a argumentat că această omisiune l-a expus unui risc real pentru viața sa, contrar Articolului 2 din Convenție, care în partea sa relevantă are următorul conținut:

“1. Dreptul la viață al oricărei persoane este protejat prin lege. Moartea nu poate fi cauzată cuiva în mod intenționat, ...”

A. Admisibilitatea

165. Curtea notează că această plîngere nu este vădit nefondată în sensul Articolului 35 § 3 (a) din Convenție. Curtea de asemenea notează că plîngerea nu este inadmisibilă pentru oricare alte motive. Astfel plîngerea se declară admisibilă.

B. Fond

1. Susținerile părților

166. Reclamantul a susținut că, avînd în vedere natura acută a stării sale de sănătate și numeroasele atacuri astmatice suferite, combinat cu un prognostic nefavorabil care ia a fost dat de medici, omisiunea "autorităților RTM" să-i ofere asistența medicală necesară stării lui sau eliberarea sa în pe timpul procesului judiciar cu scopul de beneficia de o asistență medicală în spitalele civile, l-a expus la un risc real la moarte urmare a sufocării. Mai mult decît atît, după ce un panou medical a stabilit acest risc, și în absența unor echipamente medicale adecvate la Centru, la 15 februarie 2010 el totuși a fost transferat la o închisoare obișnuită, care a fost și mai puțin bine echipată (a se vedea paragraful 38 deasupra).

167. Guvernul Moldovei a susținut că nu au posibilitatea să verifice circumstanțele cauzei. Așa cum și la luarea unor măsuri cu caracter general menite să asigure respectarea drepturilor omului în regiunea transnistreană, din momentul în care Guvernul a fost informat cu privire la cererea depusă la Curte au fost adoptate toate măsurile disponibile prin solicitarea diverselor organizații interguvernamentale și a ambasadelor străine pentru a asista în asigurarea drepturilor reclamantului.

168. Guvernul Rusiei a susținut că la toate întrebările referitoare la protecția drepturilor reclamantului urmează să răspundă în mod exclusiv Moldova. Guvernul a adăugat că, în lipsa oricăror mijloace de confirmare a circumstanțelor cauzei, cum ar fi dovezi medicale, nu este posibilă evaluarea condițiilor de detenție a reclamantului sau calitatea tratamentului medical pe care el l-a primit.

2. Aprecierea Curții

169. Curtea a stabilit că poate exista o obligație pozitivă a unui stat, în temeiul primei propoziții a Articolului 2 § 1, menită să protejeze viața unui individ de la atentatele din partea terțelor persoane sau de riscul urmare a unei boli periculoase pentru viață (a se vedea *Osman c. Regatului Unit*, 28 octombrie 1998, §§ 115-122, Culegere 1998 VIII. *Yaşa c. Turciei*, 2 septembrie 1998 §§ 92-108, Culegere 1998 VI și *LCB c. Regatului Unit*, 9 iunie 1998, §§ 36-41, Culegere 1998 III). În același timp, numai în circumstanțe excepționale cînd rele tratamente din partea exponenților unui stat care nu are ca rezultat moartea poate evolua totuși într-o încălcare a Articolului 2 al Convenției (a se vedea *Makaratzis v. Greciei* [MC], nr. 50385/99, § 51, CEDO 2004 XI)

170. În prezenta cauză, Curtea notează că, în pofida prognosticului în ansamblu nefavorabil a reclamantului, medicii de la nici un moment nu au stabilit că ar exista un risc imediat pentru viața sa. Ei au fost capabili de a

opri atacurile astmatice a reclamantului, chiar dacă acest lucru a impus utilizarea de medicamente aduse de părinții săi.

171. În aceste condiții, Curtea consideră că faptele reclamate nu necesită o examinare separată în temeiul Articolului 2 din Convenție, dar cheamă pentru o examinare mai adecvată în conformitate cu Articolul 3 (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Ilașcu și alții*, pre-citată, § 418).

V. PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 3 DIN CONVENȚIE

172. Reclamantul sa plîns că nu i sa acordat asistența medicală necesară pentru starea lui și că el a fost ținut în condiții inumane de detenție. El sa bazat pe Articolul 3 al Convenției, care prevede după cum urmează:

“Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.”

A. Admisibilitatea

173. Curtea notează că această plîngere nu este vădit nefondată în sensul Articolului 35 § 3 (a) din Convenție. Curtea de asemenea notează că plîngerea nu este inadmisibilă pentru oricare alte motive. Astfel plîngerea se declară admisibilă.

B. Fond

1. *Susținerile părților*

174. Reclamantul sa plîns că Guverne-respondenți nu au respectat drepturile sale în temeiul articolului 3, în special în ceea ce privește furnizarea de asistență medicală, precum și condițiile adecvate de detenție.

175. Guvernul Moldovei a susținut că nu au posibilitatea să verifice circumstanțele cauzei. Așa cum și la luarea unor măsuri cu caracter general menite să asigure respectarea drepturilor omului în regiunea transnistreană, din momentul în care Guvernul a fost informat cu privire la cererea depusă la Curte au fost adoptate toate măsurile disponibile prin solicitarea diverselor organizații interguvernamentale și a ambasadelor străine pentru a asista în asigurarea drepturilor reclamantului.

176. În opinia Guvernului Rusiei, în absența oricărei jurisdicții în sensul Articolului 1 al Convenției asupra teritoriului Transnistriei, acestea nu ar putea nici să verifice faptele așa cum le-a descris reclamantul și nici să comenteze cu privire la fondul plîngerilor acestuia.

2. *Aprecierea Curții*

177. Curtea reiterează că Articolul 3 din Convenție consfințește una din valorile fundamentale ale unei societăți democratice. Acesta interzice, în

termeni absoluți, tortura și tratamentele sau pedepsele inumane ori degradante indiferent de circumstanțe și de comportamentul victimei (a se vedea, spre exemplu, *Labita c. Italiei* [MC], nr. 26772/95, § 119, ECHR 2000-IV). Rele tratamente trebuie să atingă un nivel minim de severitate pentru a cădea sub sfera de aplicabilitate a Articolului 3. Evaluarea acestui nivel minim este, prin natura sa una relativă; ea depinde de toate circumstanțele cauzei, cum ar fi durata relelor tratamente, consecințele sale fizice și psihice și, în unele cazuri, de sexul, vârsta și starea sănătății victimei (a se vedea, printre mai multe alte hotărâri cu valoare persuasivă, *Kudla c. Poloniei* [MC], nr. 30210/96, § 91, ECHR 2000-XI; *Peers c. Greciei*, nr. 28524/95, § 67, ECHR 2001-III; *Enea c. Italiei* [MC], nr. 74912/01, § 55, ECHR 2009; și *Bouyid c. Belgiei* [MC], nr. 23380/09, § 86, ECHR 2015).

178. Statul trebuie să asigure ca persoana să fie deținută în condiții care sunt compatibile cu respectarea demnității sale umane, ca modul și metoda de executare a pedepsei să nu cauzeze persoanei suferințe sau dureri de o intensitate care să depășească nivelul de suferință inerent detenției (see *Kudla*, pre-citată, § 94; și *Svinarenko și Slyadnev c. Rusei* [MC], nr. nr. 32541/08 și 43441/08, § 116, ECHR 2014 (extrase)) și ca, având în vedere exigențele detenției, sănătatea și integritatea persoanei să fie în mod adecvat garantate (a se vedea *Kudla*, pre-citată, § 94; și *Idalov c. Rusiei* [MC], nr. 5826/03, § 93, 22 mai 2012). În cele mai multe cazuri privind detenția persoanelor bolnave, Curtea a examinat dacă reclamantul a beneficiat oare sau nu de o asistență medicală adecvată în detenție. Curtea reamintește în această privință că chiar dacă Articolul 3 nu oferă deținutului un drept la eliberarea "din motive de compasiune", totuși Curtea mereu a interpretat cerința asigurării sănătății și a integrității deținuților, printre altele, ca o obligație din partea statului de a le oferi deținuților o asistență medicală necesară (a se vedea *Pakhomov c. Rusiei*, nr. 44917/08, § 61, 30 septembrie 2010; și *Gladkiy c. Rusiei*, nr. 3242/03, § 83, 21 decembrie 2010).

179. În prezenta cauză, Curtea notează că, deși medicii au considerat că starea reclamantului a continuat să se deterioreze, iar specialiștii și echipamentele necesare pentru a trata el să lipsească, "autoritățile RMN" nu numai că au refuzat să-l transfere la un spital civil pentru tratament dar, de asemenea, l-au expus și mai mult suferințelor și unui risc sport pentru sănătatea sa prin transferul reclamantului într-o închisoare obișnuită, la 15 februarie 2010 (a se vedea paragraful 38 deasupra). Este incontestabil faptul că reclamantul a suferit foarte mult urmare a atacurilor sale astmatice. Curtea este de asemenea, marcată de faptul că boala reclamantului, în timp ce a fost considerată ca fiind suficient de gravă pentru a justifica transferul la un spital civil al unei persoane condamnate, nu a fost totodată considerată ca un motiv pentru un transfer similar a unei persoane arestate preventiv (a se vedea paragraful 35 deasupra). Având în vedere lipsa oricărei explicații a refuzului de a-i oferi un tratament adecvat, Curtea constată că asistența medicală primită de reclamant nu a fost suficient de adecvată.

180. Curtea va proceda acum la examinarea condițiilor de detenție a reclamantului. Potrivit lui, în celula a fost foarte cald, umed și ea fost slab ventilată și nu avea acces la lumină naturală. Ea era supraaglomerată și îmbibată cu fum de țigară precum și cu insecte și paraziți. El nu avea acces la o toaleta pentru ore în șir și nu a putut să-și usuce hainele în afara celulei. Mîncarea nu era comestibilă și nu au existat produse de igienă. De-a lungul detenției sale, el nu a primit asistența medicală adecvată stării sale de sănătate (a se vedea paragrafele 28-41 deasupra).

181. În timp ce Guvernele-respondente nu au comentat la descrierea reclamantului (a se vedea paragrafele 28-38 deasupra), ea este în mare parte confirmată de rapoartele CPT și de Raportorul special al Națiunilor Unite în urma vizitelor la diferite locuri de detenție în "RMN" (a se vedea paragrafele 61-64 deasupra). Curtea notează, în special, că vizita celuia din urmă a avut loc în iulie 2008, aproximativ cu patru luni înaintea arestului reclamantului.

182. În baza materialelor în posesia cărora se află, Curtea consideră ca fiind un fapt constatat că condițiile de detenție a reclamantului a constituit un tratament inuman și degradant în sensul Articolului 3, în special din cauza suprapopulării, lipsa accesului la lumina zilei și lipsa de ventilare care, în cumul cu expunerea la fumul de țigară și umezeală din celulă, au agravat atacuri astmatice a reclamantului.

3. Responsabilitatea statelor respondente

183. Curtea consideră că nu există nici o diferență în substanța responsabilității fiecărui stat respondent în temeiul Convenției în ceea ce privește diferite plîngeri formulate în prezenta cauză. Respectiv, urmînd aceleași argumente expuse la examinarea plîngerilor potrivit Articolului 5 § 1 din Convenție (a se vedea paragrafele 151-155 deasupra), Curtea constată că nu a existat încălcarea Articolului 3 din Convenție din partea Republicii Moldova.

184. Cu aceleași raționamente cum ele au fost expuse mai sus (a se vedea paragrafele 156-159), Curtea constată că a existat încălcarea Articolului 3 din Convenție din partea Federației Ruse.

VI. PRETINSE ÎNCĂLCĂRI A ARTICOLELOR 8 ȘI 9 DIN CONVENȚIE

185. Reclamantul sa plîns, de asemenea, că fără nici un aparent motiv el nu a putut să se întâlnească cu părinții săi pentru o perioadă considerabilă de timp, și că, în cursul reuniunilor care au fost în cele din urmă autorizate nu li sa permis să vorbească în propria lor limbă. El a fost, de asemenea, împiedicat să-și vadă pastorul său. El sa bazat pe Articolele 8 și 9 din Convenție, care prevăd următoarele:

Articolul 8

“1. Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie, a domiciliului său și a corespondenței sale..

2. Nu este admis amestecul unei autorități publice în exercitarea acestui drept decât în măsura în care acesta este prevăzut de lege și constituie, într-o societate democratică, o măsură necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirea faptelor penale, protecția sănătății, a moralei, a drepturilor și a libertăților altora.”

Articolul 9

“1. Orice persoană are dreptul la libertate de gândire, de conștiință și de religie ; acest drept include libertatea de a-și schimba religia sau convingerile, precum și libertatea de a-și manifesta religia sau convingerea în mod individual sau colectiv, în public sau în particular, prin cult, învățămînt, practici și îndeplinirea ritualurilor.

2. Libertatea de a-și manifesta religia sau convingerile nu poate face obiectul altor restrîngerii decât cele prevăzute de lege care, într-o societate democratică, constituie măsuri necesare pentru siguranța publică, protecția ordinii, a sănătății, a moralei publice, a drepturilor și a libertăților altora.”

A. Admisibilitatea

186. Curtea notează că această plîngere nu este vădit nefondată în sensul Articolului 35 § 3 (a) din Convenție. Curtea de asemenea notează că plîngerea nu este inadmisibilă pentru oricare alte motive. Astfel plîngerea se declară admisibilă.

B. Fond

1. *Susținerile părților*

187. Reclamantul a susținut că pe parcursul unei perioade considerabile de timp, în cursul urmăririi penale el nu a putut să se întâlnească cu părinții săi. Cînd i-au fost în cele din urmă permise întîlnirile ei au fost impuși să vorbească doar în limba rusă și nu în limba lor maternă. El a fost, de asemenea incapabil să-și vadă pastorul său, iar cînd acest lucru i-a fost în cele din urmă permis, un gardian din închisoare a fost prezent. Nu au fost prezentate motive cu privire la cauza unor astfel de măsuri restrictive aplicate în cazul său și autorizarea unor astfel de întrevederi a fost la discreția exclusivă a anchetorului responsabil de urmărirea penală.

188. Guvernul Moldovei a susținut că, avînd în vedere conținutul scrisorii CICR (a se vedea paragraful 68 deasupra), este îndoielnică veridicitatea plîngerii reclamantului cu privire la întîlnirile cu părinții săi.

189. Guvernul Rusiei nu a comentat asupra acestui aspect.

2. *Aprecierea Curții*

190. Curtea reiterează că detenția, ca și orice altă măsură privativă de libertate, atrage după sine limitări inerente a vieții private și de familie. Cu toate acestea, este un aspect esențial a dreptului deținutului la respectarea vieții sale de familie ca autoritățile să-i permită sau, dacă este nevoie, să-l ajute, să-și mențină contactul cu apropiații săi din familie (a vedea, printre mai multe alte hotărâri cu valoare persuasivă, *Messina c. Italiei* (nr. 2), nr. 25498/94, §§ 61-62, ECHR 2000-X; *Lavents c. Letonei*, nr. 58442/00, § 139, 28 noiembrie 2002; și *Khoroshenko c. Rusiei* [MC], nr. 41418/04, § 106, ECHR 2015). În același timp, Curtea recunoaște că o anumită măsură de control asupra contactelor deținuților cu lumea exterioară poate fi aplicată și, în sine, ea nu este incompatibilă cu Convenția (a se vedea *Khoroshenko*, pre-citată, § 123).

191. În speță, reclamantul a pretins că lui i s-a refuzat complet vizitele din partea părinților în timpul primelor șase luni de detenție. Prima întrevvedere a fost autorizată la 4 mai 2009. El a prezentat dovezi ale cererilor sale cu privire la autorizarea vizitelor părinților săi depuse la 5 martie și 13, 16 și 30 aprilie 2009, la 9 Decembrie 2009 și la 15 februarie 2010. Mai mult, atunci când o întâlnire a avut a fost permisă la 6 februarie 2010, reclamantul și mama lui ar fi trebuit să vorbească unul cu celălalt, în prezența unui gardian din penitenciar și au fost ordonați să vorbească în limba rusă în locul limbii materne, germană (a se vedea paragraful 44 deasupra).

192. Guvernul Moldovei a pus la îndoială veridicitatea acestor afirmații, referindu-se la scrisoarea din partea CICR (a se vedea paragraful 68 deasupra). Curtea notează că CICR a vizitat reclamantul în aprilie 2010, în timp ce plîngerea sa referit la perioada cuprinsă între 2009 pînă la întrevvedere din 16 februarie 2010. În plus, scrisoarea invocată de Guvernul Moldovei a menționat că reclamantul a avut contacte regulate cu familia sa, fără însă a se specifica natura contactelor. Avînd în vedere cele de sus, Curtea nu observă nici un motiv să se îndoiască de versiunea reclamantului asupra faptelor și ajunge la concluzia că a existat o ingerință în dreptul său la respectarea vieții sale de familie, în sensul Articolului 8 § 1 din Convenție, în ceea ce privește impedimentele să-și vadă părinții săi pentru o perioadă considerabilă de timp. Rămîne de examinat dacă această ingerință a fost justificată în temeiul celui de al doilea paragraf al Articolului 8.

193. Curtea reiterează că Articolul 8 § 2 impune oricărei ingerințe să fie "în conformitate cu legea". Curtea notează că reclamantul nu a susținut că ingerința în drepturile sale în temeiul Articolelor 8 și 9 ar fi fost ilegală, întrucît aceasta ar fi fost admisă în conformitate cu deciziile unor instituții ori instanțe în mod ilegal constituite. În orice caz, Curtea notează că Guvernele respondente nu au prezentat nici un detaliu, iar cele puține materiale prezentate de reclamant sunt insuficiente pentru a forma o înțelegere clară a legii "RMN" aplicabile. Prin urmare, Curtea nu este în

măsură să aprecieze dacă ingerința reclamată a fost "în conformitate cu legea" și dacă aceasta sa bazat pe oricare criterii clare sau ar fi fost la discreția exclusivă a anchetatorului astfel după cum o susține reclamantul. Cu toate acestea, Curtea constată că nici un motiv pentru a refuza întâlnirile de familie a reclamantului rezultă din materialele dosarului și este evident că reclamantul nu a reușit să-și vadă părinții săi timp de șase luni după reținerea sa inițială.

194. Guvernele respondente nu au prezentat nici o explicație de ce ar fi fost necesar să separe reclamantul de familia sa pentru o astfel de perioadă considerabilă de timp. În consecință, nu sa demonstrat că ingerința a urmărit un scop legitim sau că ea ar fi fost proporțională cu acest scop, în conformitate cu Articolul 8 § 2 din Convenție.

195. Similar, Curtea consideră ca fiind este inacceptabil în principiu faptul că un gardian să fie prezent în timpul vizitelor de familie (compară *Khoroshenko*, pre-citată, § 146). Este evident că gardianul a fost prezent special pentru a monitoriza ceea ce au discutat membrii familiei, dat fiind faptul că acestea au fost expuse riscului de a avea dreptul la întrevăderi anulat în cazul în care nu vorbeau o limbă pe care acel gardian o înțelege (a se vedea paragraful 44 deasupra). Din nou, nici o explicație a fost oferită cu privire la motivul pentru care întâlnirile au fost monitorizate atât de strict.

196. Prin urmare, Curtea constată că, indiferent dacă ar fi existat ori nu o bază legală pentru interferența în drepturile reclamantului, restricționarea vizitelor părinților în penitenciar nu au respectat celelalte condiții prevăzute la Articolul 8 § 2 din Convenție.

197. Revenind acum la plîngerea reclamantului cu privire la restricția să-și vadă pastorul Per Bergene Holm, Curtea reiterează că refuzul autorităților de a permite unui deținut să se întâlnească cu un preot constituie o ingerință în drepturile garantate în temeiul Articolului 9 din Convenție (a se vedea ca exemplu *Poltoratskiy c. Ucrainei*, nr. 38812/97, § 167, ECHR 2003-V).

198. Reclamantul a susținut că pastorului care a încercat să-l viziteze i s-a împiedicat accesul în lunile iunie și septembrie 2009. Aceste fapte au fost confirmate și de către pastor într-o scrisoare adresată Curții (a se vedea paragraful 45 deasupra). Cele doua Guverne-respondente nu s-au expus cu privire la acest aspect. Curtea nu vede nici un motiv pentru a pune la îndoială descrierea faptelor furnizate de reclamant și pastorul său și acceptă că a existat o ingerință în dreptul său la libertatea credinței religioase.

199. La fel, nu este clar dacă a existat o bază legală pentru refuzul de a permite întrevăderea aceasta, și nu au fost prezentate motive pentru a justifica refuzul. Curtea consideră că nu a fost probat că amestecul în dreptul reclamantului a urmărit un anumit scop legitim sau că a fost proporțional cu acel scop, în conformitate cu Articolul 9 § 2 din Convenție.

3. *Responsabilitatea statelor respondente*

200. Curtea constată, reieșind din aceleași raționamente în privința plîngerii în sensul Articolului 5 § 1 din Convenție (a se vedea paragrafele 151-155 deasupra), că nu a existat încălcarea Articolelor 8 și 9 din Convenție din partea Republicii Moldova.

201. Pentru aceleași motive expuse mai sus (a se vedea paragrafele 156-159), Curtea constată că a existat o încălcare a Articolelor 8 și 9 din Convenție din partea Federației Ruse.

VII. PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 13 DIN CONVENȚIE LUAT ÎN CONEXITATE CU ARTICOLELE 2, 3, 5, 8 ȘI 9

202. În continuare, reclamantul sa plîns că el nu a avut remedii efective cu privire la plîngerile sale în temeiul Articolelor 2, 3, 5, 8 și 9 din Convenție. El a invocat Articolul 13 din Convenție, care prevede următoarele:

“ Orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta Convenție au fost încălcate, are dreptul de a se adresa efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci cînd încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale.”

A. **Admisibilitatea**

203. Curtea notează că plîngerea potrivit Articolului 13 luat în conexitate cu Articolele 2, 3, 5, 8 și 9 nu este vădit nefondată în sensul Articolului 35 § 3 (a) din Convenție. Curtea de asemenea notează că plîngerea nu este inadmisibilă pentru oricare alte motive. Astfel plîngerea se declară admisibilă.

B. **Fond**

1. *Sușinerile părților*

204. Reclamantul a susținut că nu a avut a dispoziție nici un mijloc de a pretinde respectarea drepturilor sale împotriva acțiunilor autorităților "RMN", și că Guvernele respondente nu au indicat nici o cale de remediere pe care el ar fi trebuit să epuizeze.

205. Guvernul Moldovei a susținut că reclamantul a avut la dispoziție căile de remediere ordinare disponibile în Moldova, unde au fost formate instanțe judiciare, procuraturi, birouri notariale și alte instituții, cu scopul special de a proteja drepturile și interesele persoanelor care locuiesc în regiunea transnistreana.

206. Guvernul Rusiei nu a făcut nici un comentariu asupra acestui aspect.

2. *Aprecierea Curții*

207. Curtea reiterează că efectul Articolului 13 este acela de a impune crearea unui recurs intern care să permită autorității naționale competente atât să examineze fondul plîngerilor formulate în temeiul Convenției așa și să acorde reparații corespunzătoare, deși statelor li se oferă o anumită marjă de apreciere în ceea ce privește modul în care ei își respectă obligațiile care le revin în temeiul acestei dispoziții (a se vedea *Chahal c. Regatului Unit*, 15 noiembrie 1996, § 145, Culegere 1996-V). Un remediu cerut de Articolul 13 trebuie să fie "efectiv", cum în drept așa și în practică. Cu toate acestea, o astfel de cale remediere este necesară numai pentru plîngerile care pot fi considerate ca fiind "fundamentate" în temeiul Convenției (a se vedea *De Souza Ribeiro c. Franței* [MC], nr. 22689/07, § 78, CEDO 2012 și *Centrul de Resurse Juridice în numele lui Valentin Cîmpeanu c. României* [MC], nr. 47848/08, § 148, CEDO 2014).

208. Curtea observă că nu a considerat necesar să examineze separat plîngerea în temeiul Articolului 2 din Convenție, deoarece circumstanțele cauzei erau potrivite pentru o examinare în sensul Articolului 3 (a se vedea paragraful 171 deasupra). În mod similar, nu se consideră necesar să se examineze separat dacă plîngerea sa în temeiul Articolului 2 a fost fundamentată în sensul Articolului 13, întrucît acest aspect oricum va fi examinat în prin prisma Articolului 3. Curtea constată că plîngerea reclamantului în temeiul Articolului 3, precum și cele în baza Articolelor 5, 8 și 9 din Convenție sunt fundamentate. Cu toate acestea, în ceea ce privește plîngerea reclamantului în temeiul Articolului 5 § 1, Curtea observă că articolul 5 § 4, pe care Curtea nu a considerat necesar să-l examineze separat în circumstanțele cauzei (a se vedea paragraful 163), este *lex specialis* în relația cu Articolul 13.

209. Prin urmare, reclamantul avea dreptul la un remediu intern efectiv în sensul Articolului 13, în ceea ce privește plîngerile sale în temeiul Articolelor 3, 8 și 9 din Convenție. Prin urmare, Curtea va examina dacă un astfel de remediu a fost disponibil pentru reclamant.

210. În măsura în care reclamantul se plînge împotriva Moldovei, Curtea face trimitere la considerațiile sale expuse mai sus în ceea ce privește obiecția Guvernului Republicii Moldova cu privire la neepuizare, ceea ce a condus-o la concluzia că o acțiune de a cere despăgubiri pe care reclamantul ar fi putut să o înainteze în instanțele moldovenești, nu poate să fie considerat ca o cale de remediere eficientă în ceea ce privește oricare alte din plîngerile sale (a se vedea paragrafele 115-121 deasupra).

211. În măsura în care reclamantul se plînge împotriva Rusiei, Curtea reiterează că, în anumite circumstanțe, reclamanților poate fi impusă cerința de epuizare a unor remedii eficiente disponibile într-o entitate nerecunoscută (a se vedea *Demopoulos și alții*, pre-citată, §§ 89 și 92-96). Cu toate acestea, nu există nici un indiciu în materialele dosarului, iar Guvernul Rusiei nu au susținut că în "RTM" ar fi fost puse la dispoziția

reclamantului niște remedii eficiente în ceea ce privește plîngerile menționate mai sus.

212. Prin urmare, Curtea concluzionează că reclamantul nu a avut nici un remediu efectiv în ceea ce privește plîngerile sale în temeiul Articolelor 3, 8 și 9 din Convenție. În consecință, Curtea trebuie să decidă dacă o încălcare a Articolului 13 poate fi atribuită unuia din statele respondente în speță.

3. Responsabilitatea statelor respondente

(a) Republica Moldova

213. În primul rînd Curtea notează că natura obligațiilor pozitive care trebuie îndeplinite de către Republica Moldova (a se vedea paragrafele 99 și 100 deasupra) nu impune plata unei compensații pentru încălcările admise de către "RMN". În consecință, respingerea excepției preliminare privind neepuizarea căilor de remediere interne din cauza absenței unui drept stipulat la compensații din partea autorităților moldovenești pentru încălcarea drepturilor Convenției de către "RMN" (a se vedea paragrafele 115-121 deasupra) nu au nici un efect asupra analizei Curții în ceea ce privește îndeplinirea obligațiilor pozitive de către Republica Moldova.

214. Curtea consideră că ar fi irațional să se constate că Republica Moldova, în timp ce nici nu deține nici un mijloc de control al acțiunilor autorităților "RMN", ar putea totuși să fie considerată responsabilă pentru incapacitatea sa de a pune în aplicare toate deciziile adoptate de autoritățile moldovenești pe teritoriul aflat sub controlul efectiv al "RMN". Curtea reiterează că obligația pozitivă ce revine Moldovei este de a-și folosi toate mijloacele legale și diplomatice aflate de care dispune pentru a continua garantarea exercițiului drepturilor și libertăților definite în Convenție celor care locuiesc în regiunea transnistreană (a se vedea paragraful 100 deasupra). În consecință, "remediile" pe care Moldova trebuie să le ofere reclamantului constau în mecanisme care să îi permită să informeze autoritățile moldovenești cu privire la situația sa și să fie informat asupra diferitelor acțiuni legale și diplomatice adoptate de autorități.

215. În această privință, Curtea notează că Moldova a creat un număr de autorități care oferă servicii judiciare, de investigație și cele de stare civilă, care funcționează în paralel cu cele create de "RMN" (a se vedea paragraful 205 deasupra). În timp ce efectele oricărei decizii luate de aceste autorități moldovenești pot fi resimțite doar în afara regiunii transnistrene, ele au funcția de a permite că autoritățile moldovenești să fie într-un mod adecvat sesizate și care pot iniția ulterior pași diplomatici și juridici pentru a încerca să intervină în anumite situații, în special îndemnînd Rusia să-și îndeplinească obligațiile care îi revin în temeiul Convenției în abordarea sa a "RMN" și a deciziilor luate acolo.

216. Avînd în vedere cele expuse mai sus, Curtea consideră că Republica Moldova a creat anumite proceduri la dispoziția reclamantului proporțional cu capacitatea sa limitată de a proteja drepturile lui. Republica Moldova și-a îndeplinit, astfel, obligațiile sale pozitive. Prin urmare, Curtea constată că nu a existat nici o încălcare a Articolului 13 al Convenției de către acel stat.

(b) Federația Rusă

217. În prezenta cauză Curtea a constatat că Federația rusă continuă să exercite un control efectiv asupra "RMN" (a se vedea paragraful 110 deasupra). În conformitate cu jurisprudența Curții, nu este necesar să se determine dacă Rusia a exercitat oare sau nu un control detaliat asupra politicilor și acțiunilor administrației locale subordonate. Responsabilitatea Rusiei este angajată în virtutea sprijinului continuu militar, economic și politic a "RMN", fără de care ultima altfel nu ar putea supraviețui.

218. În lipsa oricăror comentarii a Guvernului Rusiei cu privire la oricare remedii disponibile reclamantului, Curtea coincide că a avut loc o încălcare din partea Federației Ruse a Articolului 13 din Convenție luat în conexitate cu Articolul 3, 8 și 9.

VIII. PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 17 DIN CONVENȚIE

219. În final, reclamantul sa plîns de încălcarea Articolului 17 din Convenției de către ambele state respondente datorită toleranței lor față de regimul ilegal instalat în "RMN", care nu recunoaște niciun drepturile prevăzute în Convenție. Articolul 17 prevede următoarele:

“ Nicio dispoziție din prezenta Convenție nu poate fi interpretată ca autorizînd unui stat, unui grup sau unui individ, un drept oarecare de a desfășura o activitate sau de a îndeplini un act ce urmărește distrugerea drepturilor sau libertăților recunoscute de prezenta Convenție, sau de a aduce limitări acestor drepturi și libertăți, decît cele prevăzute de această Convenție.”

220. Guvernul Moldovei a declarat că Republica Moldova niciodată nu a tolerat crearea și continua existența a "RMN" și în mod constant a insistat pentru instaurarea democrației, a ordinii de drept și a drepturilor omului în regiunea transnistreană. Republica Moldova niciodată nu a căutat să acționeze într-un mod care ar viza distrugerea drepturilor și a libertăților protejate de Convenție sau de impunerea unor noi limitări a acestor drepturi.

221. Guvernul Rusiei nu a făcut comentarii asupra acestei plîngeri.

222. Curtea observă că Articolul 17 din Convenție poate fi aplicat numai în conjuncție cu dispozițiile substanțiale ale Convenției. În măsura în care se referă individual la grupuri și la persoane, scopul său este de a face imposibil pentru ei să deducă din Convenție un anumit drept de a se angaja în oricare activitate sau de a îndeplini un act ce urmărește distrugerea oricărui din drepturile și libertățile enunțate în Convenție (a se vedea

Lawless c. Irlandei (fondul), 1 iulie 1961, § 7, seria A nr. 3, și *Orban și alții c. Franței*, nr. 20985/05, § 33, 15 ianuarie 2009). În măsura în care se referă la un stat, Articolul 17 a fost invocat la alegații că acel stat ar fi acționat într-o manieră ce urmărește distrugerea oricăruia dintre aceste drepturi și libertăți sau limitarea lor într-o măsură mai mare decât cea prevăzută în Convenție (a se vedea, de exemplu, *Engel și alții c. Olandei*, 8 iunie 1976, § 104, seria A nr. 22).

223. Curtea consideră că plîngerea, cum a fost formulată de reclamant, pretinzînd o încălcare a Articolului 17 din cauza toleranței din partea statelor respondente a existenței "RMN", nu intră în domeniul de aplicare al acestui Articol. În orice caz, Curtea nu găsește nici un indiciu care să sugereze că oricare din statele respondente au fost pornite să distrugă în mod deliberat oricare din drepturile invocate de reclamant în prezenta cauză, sau să-i limiteze oricare din aceste drepturi într-o măsură mai mare decât cea prevăzută în Convenție.

Rezultă că această plîngere este vădit nefondată și trebuie respinsă în conformitate cu articolul 35 §§ 3 (a) și 4 din Convenție.

IX. APLICAREA ARTICOLULUI 41 DIN CONVENȚIE

224. Articolul 41 din Convenție prevede:

“Dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a Protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă..”

A. Prejudiciu material

225. Reclamantul a pretins 74 538 euro (EUR) cu titlu de prejudiciu material. Această sumă include costul medicamentelor, alimentare și haine aduse lui în penitenciar, precum și banii deja plătiți (a se vedea paragraful 22 deasupra), sau care ar putea fi plătite de părinții săi din vânzarea apartamentului său, pentru a rambursa terței părți daunele dispuse de "judecători din Tiraspol" prin sentință.

226. Guvernul Moldovei a susținut că, în lipsa încălcărilor a oricăror drepturi din Convenție din partea Republicii Moldova nici o compensație nu poate fi plătită. În orice caz, nu se observă nici o legătură de cauzalitate între încălcările imputabile și prejudiciile susținute sau cele potențiale.

227. Guvernul Rusiei a susținut că nu ar trebui să fie obligat să achite despăgubiri, deoarece acestea nu poate fi considerat responsabil pentru oricare din încălcările drepturilor reclamantului. În orice caz, este imposibil să fie verificate sumele pretinse, care a oricum par a fi excesive.

228. Curtea notează că nu a constatat responsabilitatea Republicii Moldova pentru oricare din încălcările Convenției în prezenta cauză. În

consecință, statul respectiv nu poate fi obligat la plata oricăror compensații pentru prejudiciul material.

229. Curtea observă că a constatat încălcări din partea Federației Ruse a Articolelor 3, 5 § 1, 8, 9 și 13 din Convenție. Cu toate acestea, ea nu a observat nicio legătură de cauzalitate între încălcarea acestor dispoziții și plata oricăror sume de bani ca rezultat a condamnării reclamantului. În acest context, Curtea observă că nicio plîngere în temeiul Articolului 6 nu a fost formulată și condamnarea reclamantului nu a fost examinată în cadrul prezentei cauze. Prin urmare, Curtea respinge această parte a pretențiilor.

230. Pe de altă parte, Curtea acordă reclamantului 5 000 EUR pentru compensarea costului medicamentelor și a tratamentului său, după eliberarea sa din detenție și costul produselor alimentare și a îmbrăcămintei pe care penitenciarele nu a putut asigura, suma care urmează să fie plătită de către Federația Rusă.

B. Prejudiciu moral

231. Reclamantul a pretins 50 000 EUR cu titlu de prejudicii morale ca compensare a suferințelor cauzate.

232. Guvernul Moldovei a susținut că aceste pretenții sunt excesive.

233. Guvernul Rusiei a prezentat aceleași argumente reflectate deja în paragraful 227 deasupra.

234. Curtea notează că nu a constatat responsabilitatea Republicii Moldova pentru oricare din încălcările Convenției în prezenta cauză. În consecință, statul respectiv nu poate fi obligat la plata oricăror compensații pentru prejudiciul moral.

235. Avînd în vedere încălcările din partea Federației Ruse astfel cum acestea au fost constatate mai sus precum și gravitatea acestora, Curtea consideră că o compensație pentru prejudiciu moral este justificată în prezenta cauză. Evaluînd echitabil, Curtea acordă reclamantului 20 000 EUR, suma care urmează să fie plătită de către Federația Rusă.

C. Costuri și cheltuieli

236. Reclamantul a pretins, de asemenea, 1 575 EUR pentru costuri și cheltuieli suportate în fața instanțelor interne și 14 850 de euro pentru cele susținute în fața Curții. El sa bazat pe chitanțe pentru sumele plătite la nivel național și pe un contract cu avocații care l-au reprezentat în fața Curții, care a inclus și o listă detaliată a orelor lucrate în speță (99 de ore la un tarif de 150 de euro pentru o oră).

237. Guvernul Moldovei a considerat că și orele lucrate în speță și suma pretinsă sunt excesive.

238. Guvernul Rusiei a susținut că, luînd în considerație că avocatul reclamantului sa bazat în mod special pe hotărîrea *Ilașcu și alții* și urma să

efectueze doar puțină analiză suplimentară, suma solicitată pentru cheltuielile reprezentări este excesivă.

239. Curtea notează că a constatat că, îndeplinind obligațiile sale pozitive, Republica Moldova nu este responsabilă pentru oricare din încălcările Convenției în prezenta cauză. În consecință, statul respectiv nu poate fi obligat la plata oricăror compensații pentru prejudiciul moral.

240. Potrivit jurisprudenței Curții, un reclamant are dreptul la rambursarea costurilor și cheltuielilor numai în măsura în care s-a arătat că acestea au fost real suportate, au fost necesare și au fost rezonabile în quantum. Or, în speță, ținând cont de documentele aflate în posesia sa și de criteriile de mai sus, Curtea consideră că este rezonabil să acorde suma de 4 000 EUR, care acoperă costurile sub toate capetele, care urmează să fie plătită de către Federația Rusă.

D. Penalități

241. Curtea consideră că este corespunzător ca penalitatea să fie calculată în dependență de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA,

1. *Hotărăște*, unanim în unanimitate că faptele invocate de reclamant s-au aflat sub jurisdicția Republicii Moldova;
2. *Hotărăște*, cu șaisprezece voturi contra unui vot că faptele invocate de reclamant s-au aflat sub jurisdicția Federației Ruse, și *respinge* obiecțiile de incompatibilitate *ratione personae* și *ratione loci* ridicate de Guvernul Rusiei;
3. *Respinge*, unanim, obiecția Guvernului Republicii Moldova cu privire la neepuizarea remediilor naționale;
4. *Declară*, unanim plîngerea în sensul Articolului 17 din Convenție ca fiind inadmisibilă iar restul capetelor de cerere ca fiind admisibile;
5. *Hotărăște*, unanim că nu este necesară o examinare separată a capetelor de plîngeri în sensul Articolului 2 din Convenție, luate separat și în conexitate cu Articolul 13;
6. *Hotărăște*, cu șaisprezece voturi contra unui vot că nu a existat o încălcare a Articolului 3 din Convenție din partea Republicii Moldova;

7. *Hotărâște*, cu șaisprezece voturi contra unui vot că a existat o încălcare a Articolului 3 din Convenție din partea Federației Ruse;
8. *Hotărâște*, cu șaisprezece voturi contra unui vot că nu a existat o încălcare a Articolului 5 § 1 din Convenție din partea Republicii Moldova;
9. *Hotărâște*, cu șaisprezece voturi contra unui vot că a existat o încălcare a Articolului 5 § 1 din Convenție din partea Federației Ruse;
10. *Hotărâște*, unanim că nu este necesară o examinare separată a capetelor de plîngeri în sensul Articolului 5 § 4 din Convenție;
11. *Hotărâște*, cu șaisprezece voturi contra unui vot că nu a existat o încălcare a Articolului 8 din Convenție din partea Republicii Moldova;
12. *Hotărâște*, cu șaisprezece voturi contra unui vot că a existat o încălcare a Articolului 8 din Convenție din partea Federației Ruse;
13. *Hotărâște*, cu șaisprezece voturi contra unui vot că nu a existat o încălcare a Articolului 9 din Convenție din partea Republicii Moldova;
14. *Hotărâște*, cu șaisprezece voturi contra unui vot că a existat o încălcare a Articolului 9 din Convenție din partea Federației Ruse;
15. *Hotărâște*, cu șaisprezece voturi contra unui vot că nu a existat o încălcare a Articolului 13 din Convenție, luat în conexitate cu Articolele 3, 8 și 9, din partea Republicii Moldova;
16. *Hotărâște*, cu șaisprezece voturi contra unui vot că a existat o încălcare a Articolului 13 din Convenție, luat în conexitate cu Articolele 3, 8 și 9, din partea Federației Ruse;
17. *Hotărâște*, cu șaisprezece voturi contra unui vot,
 - (a) că Federația Rusă trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni, următoarele sume:
 - (i) 5 000 EUR (cinci mii euro), cu titlu de prejudiciu material, plus orice taxă care poate fi percepută la plata impozitului pe această sumă;
 - (ii) 20 000 EUR (douăzeci de mii euro), cu titlu de prejudiciu moral, plus orice taxă care poate fi percepută la plata impozitului pe această sumă;

(iii) 4 000 EUR (patru mii euro), pentru compensarea de costuri și cheltuieli, plus orice taxă care poate fi percepută la plata impozitului pe această sumă;

(b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus pînă la data plății, urmează să fie plătită o penalitate la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobînzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întîrziere, plus trei procente;

18. *Respinge*, unanim, restul pretențiilor cu privire la reparația echitabilă.

Redactată în limba engleză și franceză și pronunțată în ședința publică la 23 Februarie 2016, în Palatul Drepturilor Omului, Strasbourg.

Søren Prebensen
Grefier Adjunct

Guido Raimondi
Președinte

În conformitate cu Articolul 45 § 2 al Convenției și Regula 74 § 2 din Regulamentul Curții, la prezenta hotărîre se anexează următoarele opinii separate:

- (a) Opinia concordantă a Judecătorului López Guerra;
- (b) Opinia disidentă a Judecătorului Dedov.

G.R.A.
S.C.P.

OPINIA CONCORDANTA A JUDECATORULUI LOPEZ
GUERRA

Sunt de acord cu hotărîrea Marii Camere. Cu toate acestea, în ceea ce privește constatarea privind încălcarea Articolului 5 § 1 din Convenție cu privire la modul în care a avut loc arestarea și detenția reclamantului, trebuie să-mi exprim dezacordul cu motivarea cuprinsă de la paragrafele 145 la 148 din hotărîre. În opinia mea, existau suficiente motive pentru o constatare a unei încălcări a Convenției fără a fi nevoie de formulare a acelor paragrafe și care rezultă într-o invalidare în ansamblu a întregului sistem judiciar al regiunii transnistrene.

După cum observ, și acest aspect este de fapt subliniat ca un argument de susținere în paragraful 149 din hotărîre, circumstanțele în care reclamantul a fost reținut și detenția sa a fost ordonat și prelungită a condus la concluzia că drepturile sale în sensul Articolului 5 § au fost într-adevăr încălcate. După cum se arată în constatările de fapt, reclamantul a fost plasat în detenție provizorie, inițial pentru o perioadă nedeterminată, iar cu două ocazii nici reclamantul, nici avocatul său, nu a fost prezenți la ședințele judiciare la recurs în fața "Curții Supreme a RMN", în cadrul procedurii de contestare a dispozițiilor cu privire la detenția reclamantului.

Avînd în vedere aceste circumstanțe, care au fost în mod evident vin în contradicție cu garanțiile Convenției privind detenția, nu era nevoie să se justifice constatarea de către Curte a unei încălcări atît de categoric afirmîndu-se că nici "instanțele din RMN" nici oricare altă "autoritate a RTM" nu ar putea ordona în mod legal arestarea reclamantului sau o detenția (a se vedea paragraful 150 din hotărîre). Această concluzie generală nu este suportată numai de informațiile disponibile, dar poate, de asemenea, să conducă la consecințe inacceptabile.

Invalidarea în ansamblu a sistemului judiciar din "RTM" pare a fi rezultatul unui raționament negativ: există un deficit de surse oficiale de informare care conduce Marea Cameră să considere că ea "nu este în măsură să verifice" (§ 147) dacă instanțele din "RTM" îndeplinesc cerințele de independență derivate din Convenție. Continuînd acest raționament negativ, Marea Cameră ajunge la concluzia că "nu există nici un temei pentru a presupune că există un sistem care să reflecte o tradiție juridică compatibilă cu Convenția în regiune", în timp ce admite, de asemenea, lipsa unei analize profunde a sistemul juridic a "RTM".

Mi se pare că este extrem de dificil să se evalueze cu certitudine dacă un întreg sistem judiciar este incompatibil cu Convenția pe baza unor astfel de dovezi deficitare. Dar, în acest caz, acest tip de evaluare reprezintă o problemă suplimentară: dacă să luăm consecințele sale logice, constatarea Curții implică după sine faptul că orice dispoziție de arestare sau detenție emisă în privința oricărei persoane, pentru orice motiv, de către autoritățile din "RMN" (chiar în cazul unor infracțiuni grave sau periculoase pentru

societate, persoane sau bunuri) ar trebui să fie apreciate ca fiind contrare Convenției, în viziunea evaluării Marii Camere a unei lipse generale a independenței judiciare. Raționamentul care rezultă din această concluzie extremă (una care nu poate fi evitată reieșind din termenii cu care se operează în hotărîre) nu este suportat de dovezile și este inutil pentru constatarea definitivă a unei încălcări a drepturilor reclamantului în sensul Articolului 5 § 1, și, prin urmare, ar fi trebuit să fie exclusă din textul hotărîrii Marii Camere.

OPINIA DISIDENTĂ A JUDECĂTORULUI DEDOV

1. Pot accepta că acțiunile autorităților RMN în ceea ce privește reclamantul nu a întrunit standardele Convenției și sunt de acord cu analiza efectuată de Curte. Cu toate acestea, regret că nu pot fi de acord cu concluzia Curții în ceea ce privește jurisdicția Federației Ruse asupra teritoriului transnistrean și cu privire la responsabilitatea exclusivă a Federației Ruse pentru încălcările comise de autoritățile transnistrene.

Atitudinea cu privire la controlul efectiv

2. Urmînd principiile generale statuate în *Catan și alții c. Republicii Moldova și Rusiei* ([MC], nr.nr. 43370/04, 8252/05 și 18454/06, § 66, ECHR 2012), Curtea a remarcat faptul că nu există nicio dovadă cu privire la orice participare directă de către exponenții ruși în măsurile luate împotriva reclamantului. Cu toate acestea, Curtea a stabilit că Rusia exercită un control efectiv asupra RMN în virtutea sprijinului continuu militar, economic și politic pentru acea entitate, care altfel nu ar putea supraviețui. Acest lucru a condus Curtea la concluzia că responsabilitatea Rusiei în temeiul Convenției este angajată pentru încălcările comise pe teritoriul transnistrean.

3. Dat fiind faptul că acel suport în sine nu conduce la un control efectiv, și după opinia disidentă a judecătorului Kovler la hotărîrea *Catan*, precitată, eu nu sunt sigur că această poziție a Curții este suficient de fundamentată. Cert este că Federația Rusă nu a inițiat independența RMN. Rusia a furnizat RMN un sprijin militar pentru a asigura pacea și securitatea în regiunea de frontieră, din cauza conflictului militar transnistrean, fără a urmări nici într-un fel preluarea unui control efectiv asupra RMN.

4. Nu există nici o dovadă cu privire la orice participare directă de către exponenții ruși la măsurile luate împotriva reclamantului. De asemenea, nu există nici o dovadă de implicare rusă în, sau aprobarea politicilor RMN în ceea ce privește tratamentul medical al deținuților sau condițiilor de detenție în general. Cu toate acestea, Curtea a urmat poziția adoptată anterior în alte cazuri transnistrene, unde a stabilit că Rusia exercită un control efectiv asupra RMN în virtutea unui continuu sprijin militar, economic și politic a acelei entități, fără de care ultima nu ar putea supraviețui. Mai mult decît atît, luînd o astfel de abordare, Curtea încurajează autoritățile ruse să stabilească un control efectiv în RMN, prin activitatea exponenților săi, pe care autoritățile l-au refuzat în mod explicit să-l instituie. Abordarea Curții în cazurile RMN poate să nu fie acceptabilă din cauza aplicării incorecte a principiilor generale cu privire la jurisdicția extrateritorială asupra circumstanțelor conflictului din regiune (astfel cum se menționează la paragraful 1 din opinie). În cauza *Chiragov și alții c. Armeniei* ([MC], nr. 13216/05, din 16 iunie 2015), judecătorul Pinto de Albuquerque a exprimat

o opinie separată criticînd concluziile Curții în ceea ce privește jurisdicția Armeniei asupra regiunii Nagorno-Karabah, argumentînd că un sprijinul militar, economic și politic nu legitimează o prezumție legală de control efectiv. Aceeași abordare poate fi aplicată în cazurile transnistrene.

5. Orice discuție despre un control efectiv, bazat pe un sprijin de o natură generală, fără implicarea exponenților unui stat este, în opinia mea, o speculație, în care nici o instanță, ca o instituție cu a autoritate, nu trebuie să-și permită să se angajeze. Mai mult decît atît, orice discuție cu privire la natura separatistă a unui "regim" sau "suport" pentru acel "regim" (ascuns în spatele termenului "tradiție legală"), de asemenea, evoluează la o simplă speculație, deoarece nu există nici o dovadă de violență în masă împotriva persoanelor civile luate ca un obstacol la autodeterminare. Cu toate acestea, Curtea a ajuns la concluzia că autoritățile transnistrene nu au nici o legitimitate. Acest lucru agravează și mai mult situația mult și face aproape imposibil de realizat orice compromis bazat pe autodeterminare / autonomie. Un caz separat, nu poate prin sine să fie folosit ca dovadă pentru a concluziona că o întregă tradiție legală este incompatibilă cu un sistem al drepturilor omului, mai ales în comparație cu tradiția juridică anglo-saxonă, deoarece acest lucru înseamnă că tradiția în cauză este complet ilegală. Această concepție nu poate realiza nimic altceva decît de a umili oamenii din Transnistria și din toate cele foste republici sovietice, care au fost recunoscute în dreptul internațional, inclusiv în conforme cu convențiile internaționale privind drepturile fundamentale ale omului, înainte de aderarea lor la Consiliul Europei. Este de la sine înțeles că o societate pur și simplu nu poate supraviețui fără aplicarea unor standarde minime privind drepturile omului și o percepție a dreptății, deși tradiția juridică poate avea, desigur, un impact decisiv asupra calității vieții.

Problema autodeterminării

6. Deși Rusia nu a recunoscut în mod oficial independența RMN în contextul procesului de recunoaștere internațională a unui nou stat, autoritățile ruse și-au exprimat în mod constant respectul pentru dreptul poporului transnistrean la autodeterminare. Aș sublinia faptul că problema transnistreană nu a fost abordată de către comunitatea internațională (inclusiv, și în primul rînd, de către Consiliul Europei), din punctul de vedere al dreptului la autodeterminare.

7. Eu cred că hotărîrea Curții ar trebui să încurajeze, nu Federația Rusă, dar comunitatea internațională și în cele din urmă și Republica Moldova, să-și asume un control eficient. Nu este posibil să se pună în aplicare această idee fără fi rezolvată o problema principală. Cu toate acestea, Curtea, în opinia mea, a eșuat în cazurile transnistrene (*Ilașcu și alții, Catan și alții și Ivanțoc și alții*, citate în hotărîre), inclusiv și în prezenta cauză, de a stabili

principiile de autodeterminare și secesiunea reparatorie după destrămarea Uniunii Sovietice.

8. În lipsa unei astfel de evaluări a evenimentelor și fără înțelegerea a cauzelor conflictului, este imposibil să fie determinată problema, stabilirea adevărului și, în cele din urmă, găsirea unei soluții. În toate cazurile anterioare transnistrene analiza Curții a fost foarte restrictivă și subiectivă. În *Chiragov*, pre-citată, Curtea a fost pentru prima dată criticată, de către judecătorul Pinto de Albuquerque, pentru posibilitatea omisă de a aborda această problemă în legătură cu secesiunea regiunii Nagorno-Karabakh ca urmare a declarării independenței fostelor republici sovietice Azerbaidjan și Armenia. Judecătorul Pinto de Albuquerque a ridicat problema dezvoltării principiului autodeterminării "într-un context non-colonial", și eu l-aș defini în continuare ca fiind un context post-sovietic.

9. Este pur și simplu o chestiune de alegere și de strategie juridică este oare suficientă o protecție a drepturilor și libertăților fundamentale ale celor care locuiesc în regiune în temeiul Constituției RMN sau totuși trebuie oare aceste drepturi și libertăți să fie protejate prin sistemul Convenției. Sunt în favoarea celei de a doua opțiuni, dar această sarcină poate fi realizată numai prin procesul de autodeterminare, cu scopul de a oferi populației transnistrene cu un anumit grad de autonomie în cadrul suveranității Republicii Moldova.

10. Aș sugera Curții să fie prudentă în a face o evaluare a evenimentelor legate de autoproclamarea RMN. Acest lucru nu sa întâmplat "ca urmare a intervenției militare străine", deoarece Armata a 14-a a staționat în regiune încă din 1956, iar misiunea sa a fost de a opri războiul și pentru a aduce părțile beligerante la pace. De asemenea, trebuie de remarcat faptul că conflictul a fost provocat de planurile autorităților moldovenești de a acorda statutul oficial limbii moldovenești și de a introduce alfabetul chirilic în locul alfabetului latin, fără a ține cont de interesele populației vorbitoare de limba rusă din Moldova, inclusiv cetățeni ruși, în ceea ce privește auto-identitatea. Aceste planuri au fost realizate în Constituția Republicii Moldova adoptată în 1994, cu ignorarea tuturor protestelor.

11. Din păcate, cutumele internaționale adoptă o abordare unilaterală, recunoscând doar ocupanți și statele victime. Dar natura conflictului este diferită. Conflictul a fost cauzat prin ignorarea dreptului fundamental al minorității de a-și folosi limba maternă în corespondență oficială cu autoritățile moldovenești. Nu au fost introduse măsuri tranzitorii după prăbușirea Uniunii Sovietice. Se pare că comunitatea internațională nu era pregătită să rezolve astfel de probleme sensibile privind autodeterminarea națională; nu a întreprins nici un efort și nici nu propune astfel recomandări de acest gen Moldovei. Comunitatea internațională a recunoscut pur și simplu jurisdicția Moldovei asupra teritoriului transnistrean, fără a impune cerințe suplimentare în domeniul de autodeterminare al RMN. Fără astfel de

cerințe Republica Moldova nu va avea niciodată nici un interes în rezolvarea problemei sau să fie stimulată să facă acest lucru.

12. Astfel de garanții pentru protecția drepturilor și libertăților fundamentale la autodeterminare și autogovernare a celor care locuiesc în regiune au fost reflectate în Memorandumul din 1997, semnat de liderii Moldovei, cât și al RMN, și în Memorandumul Kozak din 2001. Din nou, ei nu au fost niciodată puse implementate de către Republica Moldova.

13. Nu sunt sigur că păstrarea muniției și a armamentului militar depozitate ar putea împiedica transferul controlului efectiv Moldovei, dat fiind că niște înțelegeri politice trebuie să fie atinse. Cu toate acestea, cred că încetarea de către Rusia a sprijinului financiar pentru regiune - fără angajamente corespunzătoare din partea Moldovei - nu poate fi considerată ca o măsură responsabilă deoarece ar naște probleme sociale și umanitare. Nu pot să nu observ că, douăzeci și cinci de ani după conflict, nimic nu sa schimbat și că Rusia nu poate fi blamată pentru aceasta. În cele din urmă, Republica Moldova sa angajat să aplice Convenția pe întreg teritoriul său, inclusiv în Transnistria.

14. Faptul că o nouă entitate nu a fost recunoscută ca un stat în conformitate cu dreptul internațional ridică problema responsabilității comunității internaționale și a ambelor state respondente în cauză în vederea adoptării tuturor măsurile constituționale necesare pentru a aduce o astfel de situație incertă la o rezolvare, cât mai curînd posibil, cu scopul instituirii și dezvoltării drepturilor omului, ordinii de drept și a democrației în regiune. Federația Rusă a luat măsurile generale și echilibrate, inclusiv sub forma planului Kozak, pentru a transfera regiunea în jurisdicția Moldovei, cu un grad de autonomie, astfel încît afit interesele Moldovei și cele regionale să fie satisfăcute. Ar trebui de remarcat faptul că interesele regionale nu pot fi ignorate, mai ales după un război care a rezultat în mai mult de 1 000 de victime. Cu toate acestea, Guvernul Republicii Moldova a respins planul Kozak, lăsînd toate părțile interesate într-o situație de incertitudine, chiar și una mai profundă. Nu aş blama autoritățile RMN pentru refuzul de se subscrie propunerilor deoarece acestea nu au fost invitate să participe la procedurile judiciare în fața Curții.

15. Nu sunt convins că Moldova și-a îndeplinit obligațiile pozitive de a lua toate măsurile politice, judiciare și alte aflate la dispoziția sa pentru a restabili controlul asupra teritoriului RMN. Nu există nici o dovadă a unor astfel de măsuri, inclusiv unor îndreptate spre oferirea unor garanții în ceea ce privește utilizarea oficială a limbii ruse, autonomia, reprezentarea în Parlamentul Republicii Moldova, și așa mai departe.

16. Regret că hotărîrea Curții în prezenta cauză - într-un context de incertitudine în ceea ce privește autodeterminarea - va duce la o escaladare a tensiunii între Federația Rusă și Consiliul European.